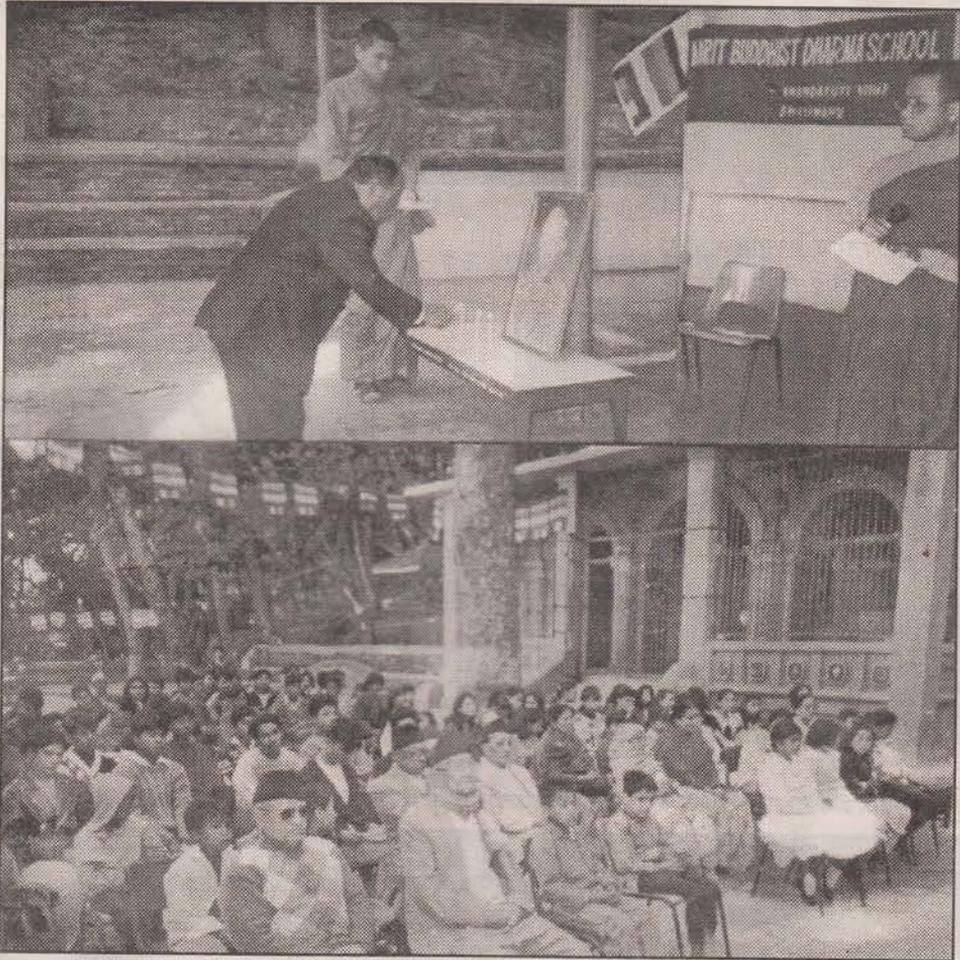

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स।

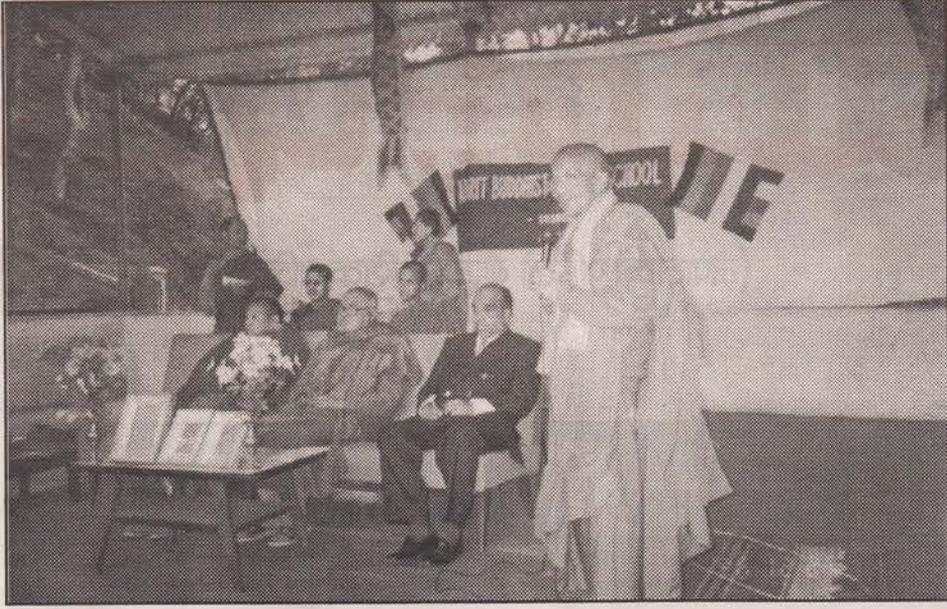
आनन्द भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

(अमृत बौद्ध धर्म स्कूलको पुरस्कार वितरण समारोहको
श्रीलंकाका राजदूत आर. जयसिंघेद्वारा मैनवत्ती प्रज्वलन गरी उद्घाटन)

अमृत बौद्ध धर्म स्कूलको पुरस्कार वितरण समारोहमा बोल्नु हुँदै भिक्षु सुदर्शन महास्थविर तथा अग्रपंक्तिमा श्रीलंकाका महामहिम राजदूत आर.जे. सिंघे, भिक्षु कुमारकाश्यप तथा अश्वघोष महास्थविर

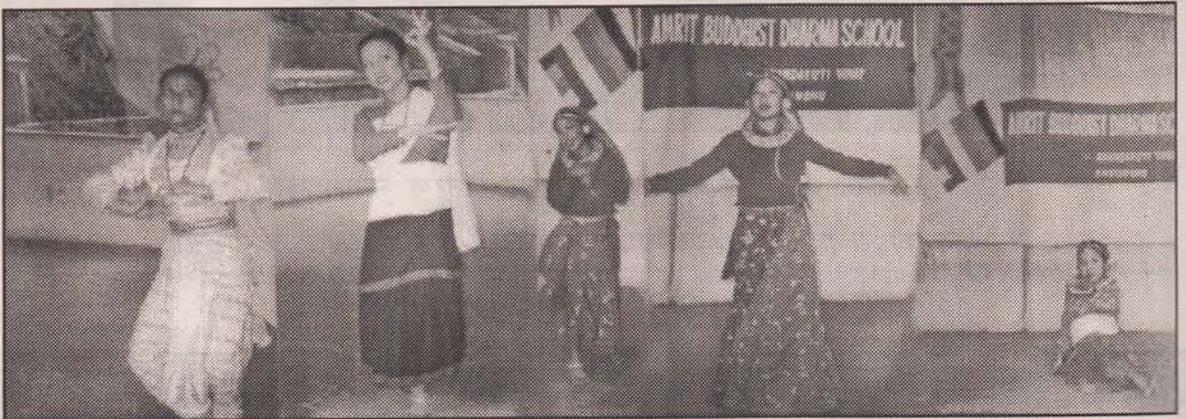

पुरस्कार वितरण समारोहमा बोल्दै विद्यार्थी प्रतिनिधि विजय मानन्धर

विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कार वितरण गर्नुहुँदै श्रीलंकाका महामहिम राजदूत आर.जे. सिंघे

सांस्कृतिक कार्यक्रम देखाउँदै अमृत बौद्ध धर्म स्कूलका छात्राहरू रेजिना ताम्राकार, मञ्जु लामा तथा अणु तण्डुकार

आनन्द भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

प्रधानसम्पादक
भिक्षु कुमार काश्यप
फो. नं. २७१४२०

सम्पादक
सुवर्ण शाक्य - २१२८५५
अष्टमुनि गुभाजु - २३१२२२

व्यवस्थापक
भिक्षु धम्ममूर्ति - २७१४२०

सह-व्यवस्थापक
तीर्थनारायण मानन्धर
फो. नं. २७०३८६

वितरणव्यवस्था
भिक्षु पञ्जामूर्ति - २७१४२०

वितरणव्यवस्था सहयोगी
धामणेर पञ्जारत्न - २७१४२०

विज्ञापन व्यवस्था
त्रिरत्न मानन्धर - २१११८५

प्रधानकार्यालय तथा प्रकाशक
आनन्दकुटीविहार, स्वयम्भू, काठमाडौं
पो.ब. नं. ३००७, २७१४२०

वर्ष २४ अङ्क १० बु. सं. २५४० माघपूर्णिमा

बुद्धवचन

न तं माता पिता कथिरा अञ्जो वापि च ज्ञातका ।
सम्मापणिहितं चित्तं सेय्यसो नं ततो करे'ति ।

असलतिर गइरहेको चित्तले जति उपकार आफूलाई गर्दछ
त्यति उपकार आमा बाबु र आफन्तले पनि गर्दैन ।

तक्षशिलाका श्रेष्ठीपुत्रले सोरेय्य स्थविरसँग सोध्यो- 'आपनं भन्नु-
पने आफन्तका छोराछोरी र आपनं पेटबाट जन्मेका छोराछोरीमा तपाईंको
कसप्रति बढी स्नेह रहेको हुन्छ ?'

सोरेय्य स्थविरले जवाफ दियो- 'आपनं पेटबाट जन्मेका प्रति'
यस्तं प्रश्न धेरैले उनीसँग सोध्ने गरे । उनले पनि आपनं पेटबाट जन्मेका
प्रति स्नेह रहने कुरा बताइरहे । पछि गएर उनले जवाफ दियो- 'ममा कसं-
प्रति स्नेह छैन' यो कुरा सुनेर उनीसँग प्रश्न गर्ने भिक्षुहरूले त्यसले पहिले
एउटा र पछि अर्को कुरा गरी असत्य बोल्थ्यो भनेर शास्ता कहां यो कुरा
बताउन गए । त्यसवेला शास्ताले उनीहरूलाई उनको कुरा असत्य होइन,
सम्यक् प्रकारले अंगालेर राखेको चित्तद्वारा मार्गदर्शन प्रएदेखि उनको
स्नेहममता छुट्न गएको हो र आमाबाबुबाट बनाइने सम्पत्ति सत्त्वहरूको
भित्र रहेको सम्यक् प्रकारले राखेको चित्तले नै दिनसक्छ, यसैले चित्तको
अगाडि आमाबाबु र आफन्त भन्ने हुन्छ भनी यो गाथा बताउनुभएको हो ।

वार्षिक शुल्क रु. ६०/-

आजीवन शुल्क रु. १०००/-

एक प्रतिको रु. ६ -

धर्म र समाजसेवा

धर्मको परिभाषा व्यक्तिपिछे भनेभै फरक फरकरूपमा दिने गरेको पाइन्छ । धर्मलाई जुनसुकै प्रकारले परिभाषित गरेपनि कसैको कुनैपनि प्रकारले हित र कल्याण हुनुलाई धर्मको फल मानिन्छ । यसप्रकारले हेर्दा मानवमात्रको अझ फराकिलो पाराले भन्ने हो भने प्राणीमात्रको हित गर्नु गराउनु नै धर्म भन्ने बुझिन आउँछ । जसद्वारा अरूको अहित र अकल्याण हुँदैन त्यही कुरा धर्म हो । धर्म गर्नेले अरूको हित र कल्याण सोची आफू र अरूप्रति व्यवहार गरेका हुन्छ । धर्ममा कसैको अहित हुनुहुन्न । कोही कोही मनले पूर्णरूपमा धर्ममा लागेको भएपनि उसको व्यवहारमा अरूको र आफ्नो पर्यन्त अहित भइरहेको हुन्छ । यस्तो हुनुको मतलब हित हुनुभनेको के हो भनी उसलाई थाहानभएको हो । कस्तोलाई हित भन्ने हो भन्ने कुरा थाहानपाउने व्यक्ति धेरै पाइन्छन् । धर्म भनेर आफूले पनि दुःख कष्ट भोग्नु र अरूलाई पनि दुःख कष्ट भोगाउनु जस्ता काम गर्ने व्यक्तिलाई नै हितको कुरा थाहानभएको भन्न सकिन्छ । अतिविश्वासबाट जन्मेको अन्धविश्वासद्वारा धर्मको नाउँमा अहित हुन गइरहेका हुन्छ । अशिक्षित व्यक्ति प्रायः अन्धविश्वासमा लाग्छन् भने शिक्षित व्यक्ति पनि संस्कार-व्यवहारद्वारा अन्धविश्वासमा जकडिएको हुन्छ । अन्धविश्वासलाई छानवीन गरी शुद्ध आचरण गर्न सकेमा सच्चा धर्म सजिलैसँग भेटिन्छ । यस्तो शुद्ध आचरण शिक्षित र गुरुवर्ग एवं पुरोहितहरूद्वारा आफै नमूना बनेर जनसमक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्छ । अरूलाई निम्नवर्गमा राखेर आफ्नो स्थान सुरक्षित राख्ने मार्गदर्शकहरू रहेको ठाउँमा धर्म टिक्दैन । मानिसले पढेर गुनेर बुझेर अनि अरूको बनाइ र हाहामा मात्र नलागी आफ्नो आचरण र व्यवहारलाई अगाडि सार्ने भएमा वास्तविक धर्म प्रस्फुटित हुन्छ र धर्मको फल प्राप्त हुने हुन्छ ।

आचरण प्रस्तुत गरिने ठाउँ समाज हो । समाजमा गरीब धनी, शिक्षित अशिक्षित र शक्त अशक्त रहेका हुन्छन् । दुई प्रकारका अवस्थाका मानिसमा समानुपातिकरूपमा दुःख सुख बाँड्ने गर्नु समाजीकरण गर्नु हो । मानिसको प्रकृतिजन्य स्वार्थयुक्तताले समाजमा मानिस एकै प्रकारको भावना भएको हुन नसक्नु हो । यसै कारण सेवाभावनाको मानिसमा ठूलो खाँचो छ ताकि भेदभाव भेटियोस् । सेवाभावनाले मानिस दुःख सुखमा सहभागी हुने हुन्छ । सेवाभावले धर्मलाई मजबूत पार्दछ । यसैले सेवा नै धर्म हो भन्ने आहान चलेको छ । सेवाविनाको धर्म तेलविनाको दियो भै हुन्छ । धर्म पालन गर्ने हो भने सेवामा नै संलग्न हुनुपर्दछ । सेवा नेभको घाउ भएका का लागि षोखती दिलाउने र खान नपाएका लागि खाना दिने मात्र होइन, किन्तु भैँभगडा र आपत विपत परेकाहरूको समस्या समाधान गर्नु पनि हो । धर्म र सेवा भनेको अपठघारो भेटाउनु हो । कुनै कसैको अपठघारोलाई महसूस गरी त्यसको समाधानको लागि अग्रसर हुनु नै धर्म र सेवा हो । त्यसैले समाजसेवा मानिसको लागि अनिवार्य कर्तव्य ठहर्छ ।

(नेपालीभाषा)

बुद्धधर्मदर्शन आजको अपरिहार्य

आवश्यकता

- संघरत्न वज्राचार्य

मानिस यस धरातलका सर्वश्रेष्ठ चतुर प्राणी हुन् । अन्य प्राणीहरूभन्दा मानिस पृथक् अस्तित्व लिएर बाँचेको हुन्छ । मान्छेको आफ्नै किसिमको परिष्कृत संसार हुन्छ । अतः मान्छे नै यस पृथ्वीको चक्रवर्ती सम्राट् भन्नुमा सन्देह छैन । घरू प्राणीहरूभन्दा मान्छे सर्वश्रेष्ठ हुन सम्भव कसरी भयो त भन्ने प्रत्युत्तरमा मानिस अन्य प्राणीहरूमा भन्दा बुद्धि-विवेक र हादिकता-द्वारा परिमार्जित छ एवं उचित अनुचित जस्ता कुरा छुट्याउन सक्ने प्रबल क्षमता र कार्यकुशलता त्यसमा छ । त्यसैले मानिस सर्वोत्तम प्राणी कहलिएको छ भन्नुमा अतिरिजित हुँदैन जस्तो लाग्दछ । मान्छे एक स्वतन्त्र प्रकृतिप्रेमी जीव पनि हो । ऊ कसको अधिनमा रमन चाहँदैन र कसको दासत्व पनि स्वीकार गर्न चाहँदैन । ऊ आफ्नै पनको स्वच्छ र स्वतन्त्रतामा सहअस्तित्व अङ्गीकार गर्दछ । मानिस भएर जिउने क्रममा अनेकन नीति नियमहरू हाँचा पूर्वजहरूले छाड्दैं गएका छन् जसअन्तर्गत महत्त्वपूर्ण र गहकिलो विषयवस्तु धर्म हो । धर्म भनेको जीवनको उज्यालो प्रकाश र ज्योति हो जसले समग्र मानवलाई भित्रबाट उज्यालो र जागृत्यमान प्रकाश दिन्छ । धर्म नै मानवको कर्तव्य र दायित्व पनि हो, यस अर्थमा कि जसले दुःखी उपर दया जगाउन सेवाभाव र सहायता गराउन सक्छ गराउँछ । यो भवसागर तान्नै नाउ हो । धर्मभित्र जीवनको मर्म छिपेको हुन्छ र ज्ञान

र विवेक पनि लुकेको हुन्छ, त्यसैले धर्म मानव र पशु छुट्याउने कारकत्व हो भनी ठहर गर्न सकिन्छ ।

धर्म किन चाहन्छ र धर्मले जीवनमा कस्तो भूमिका खेलेको हुन्छ भन्ने सोचाइको जवाफमा धर्म मानव जीवनको जन्मदेखि मृत्युपर्यन्त अपरिहार्य आवश्यक भएर आइरहेको हुन्छ र यसले गहन भूमिका निभाएको पाइन्छ । जस्तो एउटा नवजात शिशु जन्मने बित्तिकै रुन्छ र आफ्नो आमालाई एक किसिमको दयाको भावले आक्रषित गर्दछ । यस अवस्थामा हनु शिशुको धर्म हो भने आमाले धर्म स्तनपान गराउनु हो । यसरी मानवजीवनमा शिशुअवस्थादेखि नै धर्मको अभ्युदय हुन्छ । उनले विभिन्न अवस्था पार गर्दै जाँदा अन्तिम अवस्था आइपुग्छ, यस बेलासम्म उसले आर्जन गर्नुपर्ने सबै धर्म आर्जन गरिसकेको हुन्छ र अन्ततोगत्वा मृत्यु पश्चात् पनि उसकै आफन्तहरूले धर्मकै आधारमा मृत्यु संस्कार र अन्त्यष्टिक्रिया सम्पन्न गर्दछ । अतः जीवनमा धर्म प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा धारण भइरहन्छ ।

आजको संसारमा प्रायःजसो मान्छेहरू आफ्नो दैनिकीमा मात्र व्यस्त भएका छन् र जसरी भएपनि आफ्नो जीवनलाई आनन्दमय र सुखसयलमा कसरी उबारउन सकिएला भन्ने एक मात्र ध्येय राखेका छन् । आजका मान्छेहरूले विसंगती भोग्दछन् र जीवन नै उकुस-मुकुस र विश्वृङ्खलताबद्ध गरिरहेको हामी पाउँछौं । धर्मभन्दा

पापकर्मतिर, उदारताभन्दा अनुदारतातिर लोभ, मोह
सांसारिक कामनातिर झुकाव रहेको तथ्य पनि प्रमाणित
हुँदछ । यस्तो कुरामा हाँसो समाजमा अनेकन जल्दा
बल्दा उदाहरणहरू पाइन्छन् ।

यथार्थमा मान्छे मान्छे जस्तो भएर बाँच्न सकोस्,
मान्छेभिन्न मानवता रहोस् भन्ने अभिप्रायले हाँसा
पूर्वजहरूले सुमार्गतर्फ लाग्न धर्मले बाँधेर गएका छन्
तर आजभोलि धर्ममा पनि अनेकन कुसंस्कार रूढीवादी
र शोषणप्रवृत्तिहरू देखापरेका छन् । धर्म भनेर अन्त-
स्करणबाट आँखा नउघारी सतहमा बस्नु बेकार छ ।
आपनो शरीरलाई अनावश्यक पीडा दिई अन्धाधुन्ध
बलिपूजा गरेर ईश्वर प्राप्त गर्ने चेष्टा गर्नु मूर्खता हो ।
मान्छे धर्म कमाउने र ईश्वर पाउने आशाले सतहमा
बगेर धर्मको मर्म नबुझी मनभित्र द्वेष र कपटीपन सोचेर
मन्दिर चहारेर कोरा प्रार्थना गरेर भन्दैमा सही अर्थमा
धर्म आर्जन हुनसक्दैन । विचार, साधना र समाधिमा
रहेर आफूले गर्नहुने कुन हो नहुने कुन हो भनी राम्रो
तरिकाले परिलक्षित गरेर सम्मार्ग पहिल्याउन सक्नु-
पर्दछ । आफ्नो हृदयलाई सफा र स्वच्छ कंचन पार्नुको
साथै छातीलाई प्राणीहरूको दुःख बुझ्ने कारुणिक,
चित्कार आर्तघाउहरू छाप्न सक्ने क्षमता भएको विशाल
फराकिलो बनाउन सफल हुनुपर्दछ । यस्तो कुरामा
नैतिकता, इमान्दारिता र सच्चरित्र जस्ता तत्त्वहरू
ताजा भएर उभिएको हुन्छ । जसको चरित्र नै खराब
छ, इमान्दारिता भनेको कुन चरीको नाम हो याहाँछैन
र नैतिकताबाट पनि पतन भइसकेको छ भने त्यस्तो
स्वार्थी व्यक्ति विशेषबाट धर्म त के कुरा मानिस भएर
जन्मनुको मूल मर्म पनि बुझ्न सकिँदैन । तसर्थ मान्छे-
ले जहिले पनि आफ्नोमात्र हित हुने कुरा सोच्नु हुँदैन,
राम्रा भावना, उच्च विचार, विवेक, प्रेम, कोमलता,

कारुणिकता, सरस बनी कुभावना, कुबिचार, घृणा,
ईर्ष्या, द्वेष जस्ता कुराहरूलाई हटाएर उत्कृष्ट मन
उत्सर्ग हृदय बनाउनु नितान्त जरूरी छ ।

आजको युगमा शान्ति, सदाचार, भ्रातृत्व, मेल-
मिलाप र विश्वबन्धुत्व कायम गर्न बुद्धधर्म नै सर्वोत्तम
सावित हुन्छ । बद्ध एकमात्र शान्तिको अप्रदूत हुन् ।
उनले दिएका उपदेशहरू पहिले मात्र होइन आज अनि
भोलि पनि उत्तिकै सत्य, सार्थक र शाश्वत हुनेछ ।
उनका प्रमुख उपदेशहरूमा १) चोरी नगर्नु, २) सदा-
चारी हुनु, ३) हिंसा नगर्नु, ४) झूठो नबोल्नु, ५)
अभिमानो नहुनु आदि हुन् । यी उपदेशहरूमा खोजी
पस्ने हो भने यस्तो प्रारूप भेटिन्छ, चोरी गर्नु भनेको
पाप मात्र होइन स्वतः मानवताबाट गिर्नु हो । यो एउटा
अत्यन्त नराम्रो कुलत पनि हो जस्तो भनाइ पनि छ-
सियो चोर्नेले फाली चोर्छ, फाली चोर्नेले घर फोर्छ ।
तसर्थ अरूको धनदौलतमाथि आँखागाडी त्यो धन
आपनो बनाउँदा गुमेको मान्छेबाट अवश्य सराप दिने-
छन् र त्यो सत्आत्माले दिएको सराप अवश्य पर्छ ।
मानिसले सधैं सधैं सत्कर्म गर्नुपर्छ । जानेर वा नजानेर
व्यभिचारी बनेर हिँड्नु हुँदैन, व्यभिचारी बनेमा मान्छे
मान्छेबाट पतित भएर पशुसरह हुन्छ । हिंसा गर्नु भनेको
दानवता प्रस्तुत गर्नु हो । निरीह निर्बलियो पशुपन्छी-
हरूलाई रेटेर, काटेर बलि चढाउनु र पशुपन्छीको
जीवनलीला समाप्त गरी हिंस्रक भएर रगत मासु खाई
बलिया बुद्धि भएका प्राणीहरू रम्नु भनेको दानवीय
प्रकृतिको परिचायका पनि हो ।

प्राण जाय वचन नजाय भने झैं सधैं सत्य र
तथ्य कुराहरू मात्र बोल्नुपर्दछ । एक कुरा सत्यबाट
लुकाउन सय कुरा झूठो बोल्नुपर्दछ । यसैले झूठो बोले-
मा हामी पतन हुन्छौं । यसै सन्दर्भमा बुद्धले भनेका छन्,

सहस्र निरर्थक असत्य पद बोलनुभन्दा सत्य र सार्थक एकमात्र पद बोलनुमा श्रेयकर छ जुन सुन्दा मनलाई शान्ति र आनन्द प्राप्त हुन्छ । यस्तै प्रकारले एक-बारको जुनीमा मानव भएर जन्मेपछि कहिले पनि ग्रह-ङ्कारी र घमण्डी हुनुहुँदैन । हाँप्रो मनभित्र उब्जिएर आएका काम, क्रोध, लोभ, मोह, क्लेश र द्वेष जस्ता काला भावहरूलाई राम्रा भावहरूद्वारा दबाएर मनलाई शान्ति विवेकशील बनाई आत्मालाई सुद्धीकरण गर्नेतिर लागनुपर्दछ जसको लागि बुद्धधर्मदर्शन अति आवश्यक छ ।

(ज्ञानमाला)

आशिका

— भिक्षु महाप्रज्ञा

अनुत्तर बोधिज्ञानको पदवी,
सम्पूर्ण लोकमा यथाशक्य शीघ्र ।
थुप्रिएछ दुःख यसै जगत्मा,
सकेजति चाँडो हुनुपर्न्यो अन्त ।
हे गुरु शास्ता, बुद्ध, धर्म र संघ,
जहाँ प्रभु हुन्छ आएँ म शरण ।
बोधिज्ञान अर्भै नै नपाएसम्म,
पुण्यको भावले मैले गरेँ दान ।
षड्गति सत्त्व प्राणीहरूलाई,
बुद्धको पदवी अति अरू धाम ।
हे प्रभु गुरु भाग्य-कृपाको पात्र,
माभिएका ज्ञान पाऊँ वरदान ।
महामृत्यु हुने त्यस अवस्थामा,
निर्मल हुनु छ रोग आदि कष्ट ।
स्मरण गरेँ सबै गुरुसँग,
सम्पूर्ण प्राणीमा हुन सक्ने सुख ।
अविद्याको अन्त चाहियो सुविद्या,
जगद्हित हुने शास्ताको सुकार्य ।
पाउन सक्ने ज्ञान गुरुको ध्यान,
पाउनुछ हामीले धर्मको मान ।

अनु.— दिव्यरत्न तुलाधर

धर्म, अनुवाद र विमोचन

- विश्व शाक्य

हालसालं धर्मशीला बुद्धविहार वायकसभा पोखराको प्रकाशनमा "भगवान् बुद्ध र उहाँको धर्म" शीर्षकमा एउटा किताब प्रकाशित भएको छ। डा. बाबुसाहेब शम्भेदेकरको अंग्रेजी मूल किताब "The Buddha and his Dhamma" बाट ललितरत्न शाक्यले नेपालीमा अनुवाद गर्नुभएको हो। यही किताब डा. भदन्त आनन्द कौशल्यायनबाट धेरै अगाडि हिन्दीमा पनि अनुवाद भइसकेको छ।

डिमाइ साइज (५ १/२" × ६") मा कूल ४३७ पृष्ठ भएको (गाथा सहित ४४१ पृष्ठ) 'भगवान् बुद्ध र उहाँको धर्म' नामक पुस्तक अनुवाद तथा प्रकाशनको क्रममा पूरा ४ वर्ष लागेको कुरा पुस्तक अनुवादक ललितरत्न शाक्यले पुस्तक विमोचन कार्यक्रममा पुस्तकको परिचय दिने क्रममा बताउनुभयो। स्व. खिलेन्द्रमान बुद्धाचार्यकी धर्मपत्नी श्रीमती बेनकुमारी बुद्धाचार्यले उपलब्ध गराइदिनुभएको रु. एक लाख पन्तालीस हजार रूपैयाँ सापटी रकमबाट प्रकाशित उक्त किताबको मूल्य रु. २५०।- राखिएको छ। प्रथम संस्करण १००० थान रहेको छ। किताबको आकारलाई हेर्दा र प्रयोग सामग्रीहरूलाई हेर्दा उपर्युक्त मूल्य त्यति धेरै लाग्दैन तर आध्यात्मिक सद्भावबाट प्रेरित संघ संस्थाहरूले प्रकाशित गरेको यस्तो पुस्तकलाई दान सहयोगबाट केही रकम संकलन गरी मूल्यमा सहूलियत पुऱ्याउन सकेको भए साधारण पाठकहरू पनि पुस्तकबाट प्राप्त हुने लाभबाट बन्वित हुनुपर्ने थिएन।

व्यक्तिगतरूपमा भन्नुपर्दा लेखक शम्भेदेकर नहुँदा नहुँदै पनि एकजना कर्मचारी अफिसरले चार मय संतीस

पृष्ठको यत्रो ठूलो आकारको पुस्तक अनुवाद गरेर मात्र नपुगी प्रकाशनमा समेत सक्रिय रहनुलाई अनुवादकको कम उत्साह र साहस मान्न सकिन्न। एक त हाँस्रो जस्तो समाजको बौद्धिक क्षेत्र जहाँ अनुवाद साहित्य भनेपाँछ नाक खुम्च्याउने गरिन्छ त्यस्तो ठाउँमा यो आकार र रूपको अनुवाद किताब प्रकाशित हुनु एउटा गौरवको कुरा हो। जसरी अनुवादक ललितरत्न शाक्यले बौद्ध वाङ्मयमै एउटा नवीन, वैज्ञानिक, विचार प्रवाहयुक्त डा. भीमराव शम्भेदेकरको खोजपूर्ण पुस्तक "The Buddha and his Dhamma" किताबलाई सरल नेपालीभाषामा अनुवाद गर्न सफल हुनुभएको छ त्यसरी नै बौद्धसमाजले यस्ता अनुवादहरूलाई पुस्तकाकारको रूपमा मात्र सीमित नराखी जीवन व्यवहारमा पनि रूपान्तरण गर्न सकेको स्थितिमा यस्ता प्रयास प्रयत्नहरूले अरू गौरव थप्ने थियो।

पुस्तक विमोचन कार्यक्रमको क्रममा स्वागत मन्तव्यका साथै किताबका मूल लेखक डा. भीमराव शम्भेदेकरको बारेमा प्राध्यापक धर्मोदय सभा कास्कीका सचिव प्रकाशमान गुमाजुले स्वतन्त्र भारतका प्रथम सम्बिधान निर्माता तथा दलित जनजातिका उद्धारक स्व. डा. भीमराव शम्भेदेकर दलित जनजातिको कोषबाट हिन्दूसंस्कारमा जन्मनुभएको भएतापनि बौद्ध भएर मर्ने किन भन्नुपर्ने भन्ने प्रसंगलाई सुर्खिपूर्वक प्रकाश पार्नुभयो।

पुस्तक समीक्षाको क्रममा डा. गेहेन्द्रभूषण पोखरेली विषयान्तर बाहिर अलमलिन पुग्नभएको माथोताहरू पनि अलमलिएको अनुभव भयो। राजसभाका

सम्मानित सदस्य गणेशबहादुर गुरुङ तथा पोखरा उप-
महानगर पालिकाका उपप्रमुख नरेशशंकर पालिखेले
आफना मन्तव्य प्रस्तुत गर्नुभयो ।

नेपाली दलितवर्गबाट प्रतिनिधित्व गर्ने दुइजना
केन्द्रीय स्तरका प्रतिनिधि वक्ताहरूले हिन्दूधर्मले दलित-
वर्गलाई अपमानित गर्ने गरेको प्रसंगहरू कोट्याउँदै
दलित वर्गहरूका लागि बौद्धहरू पनि त्यति व्यावहारिक
बन्न नसकेको चर्चा उठाउनुभयो । मठ, मन्दिरहरूमा
अछूटहरूको प्रवेश निषिद्धतालाई लिएर धर्म व्यावहा-
रिक र समतामूलक हुनुपर्ने जिकिर गर्नुभयो ।

जहाँसम्म मठ मन्दिरहरूमा दलित जनजातिलाई
प्रवेश नदिइने कुरा छ त्यसमा मानवीय सम्मेलनशीलता-
को आधारमा जरूर अन्याय र अवहेलित भएको अनुभव
गर्न सकिन्छ तर धर्मको नाममा यी कुराहरू गर्नु त्यसको
खासै केही महत्त्व छ भन्ने यस पंक्तिकारलाई लाग्दैन
कारण मठ, मन्दिर, मस्जिद र गुरुद्वारामा अथवा चैत्य
गुम्बाहरूको परिक्रमा र चर्च, विहारभित्र प्रवेशले मात्र
कोही पनि सवर्ण र धार्मिक बन्न सक्छ भन्छन् । आच-
रण शुद्धीले मानिस श्रेष्ठ र सवर्ण हुन्छन् । आत्मशुद्धीले
नै मानिस धार्मिक र अध्यात्मवान् बन्छ । मठ मन्दिर-
भित्रको प्रवेशले मात्र मान्छेले आत्मशुद्धी पाउन सक्छ
भन्छन् । स्वयम् तथागत गौतम बुद्धले बोधगयामा
बोधवृक्षमुनि बुद्धत्व प्राप्त गर्नुभएको थियो । तसर्थ
धर्मको महत्ता र अहम् भूमिकालाई मठ मन्दिरको प्रवेश
र कुनै सम्प्रदायले दिने महत्त्वलाई भन्दा पनि व्यक्ति
विशेषले आफ्नै आचरण शुद्धी र आत्मशुद्धीतर्फ केन्द्रित
भएर मात्र निर्वाह गर्न सकिने विश्वास पंक्तिकारको
रहेको छ ।

अरू वक्ताहरूले निर्वाधसमय ओगटेको कारण
प्रमुख अतिथि भिक्षु सुदर्शन महास्थविरले आफ्नो सार-

भगवान् बुद्ध प्यारा

- सुवर्णलाल कक्षपती

भगवान् बुद्ध प्यारा, तिम्रो उपदेश नै सहारा
अहिंसा सत्य शान्ति शील, बृद्धि गर्न जात्रौं ।
बुद्धको संदेश मनमा लिई, सबैमा छर्कै दै जात्रौं ।
जात्रौं शरण बुद्धको चरण, यही नै सन्मार्ग मानी ।
पंचशील मार्ग सबको प्यारो, पालन गरौं हामी ।
नित्य गरौं आरती बुद्धको, पुष्प धूप राखी ।
सत्यवाणी मनमा राखौं, दुराचार सबै त्यागी ।
जगत्को अगुवा भगवान् बुद्ध, जन्म भयो ।
शान्ति, अहिंसा, करुणा यहाँ जागृत भयो ।

गभित मन्तव्य प्रस्तुत गर्ने यथोचित समय प्राप्त गर्न
सक्नुभएन । संक्षिप्त रूपमा उहाँले 'भगवान् बुद्ध र
उहाँको धर्म' पुस्तक टिप्पणी गर्दै यो पुस्तक डा. भीम-
राव अम्बेदकरले खोज र अन्वेषणको क्रममा तयार गर्नु-
नभएको बताउनु हुँदै मात्र अध्ययनको क्रममा संग्रहित
सामग्रीहरू आजको वैज्ञानिक चिन्तन अनुकूल प्रस्तुत
गर्नुभएको कुरा बताउनुभयो । पुस्तकको विमोचन भिक्षु
सुदर्शन महास्थविरले गर्नुभएको थियो ।

सभाको समापनका साथै धन्यवाद ज्ञापन गर्ने
क्रममा दायक सभा धर्मशीला बुद्धविहारका अध्यक्ष तथा
सभाका सभापति तिलकमान गुप्ताजूलै कार्यक्रम पुस्तक
विमोचनको रहेको भएतापनि वक्ताहरूको अभिव्यक्त
भावनाले अरू धर्म सम्प्रदायलाई पनि छुन पुगेको मा
अन्यथा नसम्मिदिन आग्रह गर्दै त्यसको लागि भना
याचना पनि गर्नुभयो ।

भदन्त ऊ. सोभन महास्थविर

— रत्नसुन्दर शाक्य

२० श्राँ शताब्दीमा बुद्धधर्मको व्यापक प्रचार-प्रसार गर्ने महानुभावहरूमा विपस्सना भावनाका सुप्रसिद्ध ध्यानगुरु महोपकारक अंगमहापण्डित भदन्त ऊ. सोभन महास्थविर पनि एक प्रमुख हुनुहुन्छ ।

विपस्सना भावनाअन्तर्गत विशेषतः सतिपट्टान भावनालाई विश्वमा बेजोडरूपमा प्रचार-प्रसार गर्नुभएका उहाँ २६ जुलाई १९०४ का दिन पिता ऊ. कान वा (U. Kan Htaw) र माता डा स्वे ओक (Daw Rhwe Oak) का माहिलो पुत्रको रूपमा जन्मेका थिए । उहाँको परिवार बर्माको उत्तरी भूभाग स्वेबो (Shwebo) सेखुन (Seikkhum) नामक गाउँमा भएको थियो जुन गाउँ स्वेबो नगरबाट ७ माइल पश्चिममा अवस्थित थियो ।

वर्षको उमेरमा गाउँकै एक विहारमा विद्याध्ययन शुरू गर्नुभएका उहाँले १२ वर्षको उमेरमा प्रवृजित भई 'श्रामणेर सोभन' हुनुभएको थियो । २६ नवम्बर १९२३ का दिन २० वर्षको उमेरमै उपसम्पन्न भई 'भिक्षु सोभन' हुनुभएको थियो ।

भिक्षु सोभन उपसम्पन्न हुनुभएको ४ वर्षपछि बुद्धधर्मसम्बन्धी विस्तृत अध्ययनार्थ माण्डलेमा प्रस्थान गर्नुभएको थियो जहाँ वहाँले कौनै प्रतिष्ठित बौद्धभिक्षुहरूको तर्फबाट शिक्षा हासिल गर्दै जानुभएको थियो । वहाँ माण्डलेबाट पनि बौद्धग्रन्थहरूको अध्ययनार्थ मोलमिन पनि जानुभयो— यो वहाँको उपसम्पदाको पाँचौँ वर्षको कुरा हो ।

भिक्षु ऊ. सोभन उपसम्पदाको आठौँ वर्ष (सन् १९३१) मा मोलमिनबाट पुनः बुद्धधर्मको आध्यात्मिक

पक्ष ध्यान-भावनातर्फ पनि लाग्ने आशयले एक मित्र (भिक्षु) का साथ अन्यत्र जानुभयो । उहाँहरूले थातोन भन्ने (मोलमिनबाट उत्तरी) ठाउँमा भदन्त ऊ. नारद नामक एक सुप्रसिद्ध ध्यानगुरुसित सम्पर्क राख्नुभयो । वहाँको छलछायामा रही भिक्षु ऊ. सोभनले वहाँको विशेष पद्धतिअनुरूप सतिपट्टानभावनामा विशेष प्रगति गर्दै जानुभयो । फलस्वरूप केही वर्षको अवधिमा वहाँले ध्यान-भावनाका आचार्य पद प्राप्त गर्नुभयो ।

यद्यपि वहाँले आफ्नै तर्फबाट ध्यानशिविर सन् १९३८ देखिवात्र शुरू गर्नुभएको थियो । वहाँले सबभन्दा पहिले शुरू गर्नुभएको ध्यानशिविर सिर्फ ३ जनाको थियो— त्यो पनि आफ्नै जन्मस्थान सेखुनमा र आफ्नै नातेदार भाइहरू थिए । त्यसपश्चात् एकचोटि त्यही गाउँका ५० जना व्यक्तिहरू विपस्सनाका साधक हुन आए ।

भिक्षु ऊ. सोभनले आफ्नो तर्फबाट ध्यानशिविर संचालन गर्न तत्सम्बन्धी पूरा ५/६ वर्ष मोलमिनस्थित "नाङ्ग-बङ्ग-गाल्य-नैक-बवाङ्ग" नामक विहारमा रही प्रशस्त बौद्धग्रन्थहरू अध्ययन गरिसकेका थिए । अतः उहाँ ग्रन्थधुर पनि बनिसकेका थिए, पछि उहाँ विपस्सनाधुरमा पनि पारंगत भए ।

मोलमिनको उपर्युक्त विहारबाट थातोनमा आएको वर्षदिन नहुँदै मोलमिनस्थित उक्त विहारका गुरुवरको निकै अस्वस्थताको खबर आएको कारण उहाँ तुरुन्तै मोलमिन फर्के । उहाँ मोलमिन पुग्नुभएको ७ दिनबाद नै गुरुवरले आफ्नो देहलीला समाप्त गरेका थियो । त्यसताका युद्धबाट केही असर नपरेका ठाउँ-

हरूमा सँखुन गाउँ पनि एक थियो ।

उक्त गुस्वरका शिष्यहरूमा भिक्षु ऊ. सोभन नै प्रमुख शिष्य (जेष्ठ) पनि हुनाको कारण उक्त विहारका सम्पूर्ण अभिमारा (प्रमुख) उहाँलाई नै सुम्पे ।

भिक्षु ऊ. सोभनले सतिपट्टान ध्यान-भावनाको प्रचार-प्रसार गर्दै जानुको साथै देशले पाली सम्बन्धी लिएको परीक्षामा पनि समावेश भए र उत्तीर्ण हुनासाथ सन् १९४१ मा उहाँलाई "सासनधज सिरि पावर धम्माचारिय" नामक उपाधि प्रदान गरे ।

त्यसताका बर्मासा पनि दोस्रो विश्वयुद्धको प्रभाव अनुरूप जापानी सेनाको आक्रमणको चोट सहनुपरेको थियो । त्यहाँ पनि बमबारीका साथ आक्रमणको कारण गृहस्थहरू मात्र होइन असंख्य भिक्षु समुदायहरूलाई सुरक्षार्थ आ-आफ्नो विहार छोडेर अन्यत्र जानुपरेको थियो । त्यही क्रममा भिक्षु ऊ. सोभनले पनि मोलमिन-स्थित "ताङ्ग-बँङ्ग-गालय-तँक-क्वाङ्ग" विहार छोडी आफ्नै जन्मस्थान सँखुनमा जानुभएको थियो । सँखुनवासीहरूको निमित्त यो सुवर्ण अवसर थियो कि आफ्नै जन्मस्थानका ध्यानाचार्यबाट सतिपट्टान विप-स्सना ध्यानलाई निरन्तर अभ्यास गर्दै जान पाइयो ।

भिक्षु ऊ. सोभन सँखुन गाउँको 'महासी क्वाङ्ग' नामक विहारमा रहनुभएको थियो । बर्माजहरूको अर्थ अनुसार पनि 'महा' को अर्थ ठूलो र 'सी' को अर्थ 'ड्रम' (बजाउने) थियो । अर्थात् ठूलो ड्रम भएको विहार-सो विहारको नामबाट भिक्षु ऊ. सोभनको नाम "महासी सयादो" को रूपमा नै बढी प्रचार-प्रसार हुँदै आयो ।

त्यसै युद्धताकाभित्रमा (सन् १९४५ मा) भदन्त महासी सयादोले सतिपट्टान विपस्सनाको निमित्त प्रति उपयुक्त "The Method of Vipassana

आनन्दभूमि

Meditation" नामक एक विशाल ग्रन्थ सिर्फ ७ महिनाको अवधिमा लेखनुभएको थियो । पूरा ६५० पेज भएको सोग्रन्थ दुई खण्ड गरी प्रकाशित गरिएको थियो ।

यसप्रकार भदन्त महासी सयादोको ध्यान पद्धति र उहाँको "The Method of Vipassana Meditation" कृतिबाट उहाँको ख्याति चारैतिर फैलियो । त्यसताका बर्माका एक सुप्रसिद्ध कुसल राजनीतिज्ञ सर ऊ. श्वीन पनि उहाँदेखि निकै प्रभावित थिए, सो बुद्ध-धर्मका अनन्य भक्त पनि थिए ले उहाँलाई रंगूनमा आमन्त्रण गरी विपस्सना ध्यान एवं तत्सम्बन्धी उपदेश एवं निर्देशन दिन लगाउने विचार गरे ।

यस धर्मकार्य सम्पन्न गर्नको निमित्त सर ऊ. श्वीनले रंगूनमा "बुद्ध शासनानुगृह समिति" नामक संस्था १३ दिसम्बर १९४७ मा स्थापना गरे । बुद्धधर्मको परिचित र पतिपत्ति शासनलाई (क्षेत्र) जोडदार रूपमा प्रचार र पालन गराउन सर ऊ. श्वीनले विशेषतः पतिपत्तिलाई नै बढी जोड दिने हेतु एक ध्यानकेन्द्र स्थापनार्थ ६ सितम्बर १९४८ का दिन ५ विघा जमीन पनि सोको निमित्त प्रदान गरिएको थियो । सो ठाउँ (कोकिने, रंगून) मा "सासना यइता" (बुद्धशासन-ध्यानाश्रम) नामक ध्यानकेन्द्र पनि स्थापना गरिहाले । जहाँ हालसम्ममा २० विघा जमीन ओगती ध्यान-केन्द्रको निमित्त आवश्यक भवनहरू तयार भइसकेका छन् ।

भदन्त महासी सयादोलाई रंगूनमा आमन्त्रण गरी विषयना आधार पद्धतिलाई निर्देशन गराउनमा सर ऊ. श्वीनको मात्र लक्ष्य थिएन तत्कालीन बर्माका प्रधान-मन्त्री ऊ. तु. को पनि पूर्ण सहमति थियो ।

भदन्त महासी सयादोले रंगूनको "शासना

धर्म र शिक्षा

- भिक्षु धर्ममूर्ति

अमृत बौद्ध शिक्षालय, आनन्दकुटी विहार

धर्म प्रचारको मुख्य उद्देश्य मानिस जानो, असल समाजसेवी, कर्तव्यनिष्ठ बनाई संसारिक दुःख कष्टबाट मुक्ति दिलाउनु हो ।

यस्तै शिक्षा दिनुको मुख्य उद्देश्य मानिस शिक्षित, असल, सव्यवहारी, समयानुकूल, समाजोपयोगी बनी अगाडि बढ्न सक्ने र जीवन सुखी र कुशलतापूर्वक बिताउन सक्षम बनाउनु हो ।

धर्म र शिक्षा एकापसका पूरक हुन् भन्नुमा कुनै अत्युक्ति नहोला किनभने धर्मविना सही शिक्षाको विकास नहुने र शिक्षाविना सही धर्माचरणमा लाग्न नसकिने हुन्छ ।

आज विश्वमा शिक्षाको एकतर्फी विकासले अनि-गन्ती भौतिक सुखका साधनहरू प्रदान गरिएता पनि समाजभित्र मानिसहरूमा त्यतिकै दुःख कष्ट र व्याकुलता बढिरहेको देखिन्छ । त्यस्तै धर्मको प्रक्रियाको एकतर्फी विकासले समाजभित्र मानिसहरूमा अनेकौं आचरण, मतभिन्नता, उच्चनीचताका भावनाहरू बढ्दै गएको देखिन्छ । त्यसकारण यी दुबै कुराले सुखशान्तिभन्दा पनि दुःख, अशान्ति नै समाजभित्र सृजना भइरहेको देखिन्छ ।

जसरी नूनको घटबढले खानाको स्वादमा असर

पार्दछ त्यसरी नै धर्म र शिक्षाको असन्तुलनले सुख-शान्तिमा बाधा पुऱ्याउँदछ । तसर्थ यी दुबैलाई सन्तु-लितरूपले जीवनमा उतार्न सकेभित्र सुखशान्तिको उपज हुनेछ ।

आज धर्मका अनुयायीहरूले सही धर्मको अध्य-यन गर्नु जरूरी छ जसले गर्दा अन्धानकरण र अन्ध-विश्वास, अन्धभक्तिबाट छुटकारा पाउन सकिने हुन्छ । अन्यथा धर्म भन्दै कुकर्ममा लाग्न जानेछ । त्यस्तै आज शिक्षा हासिल गर्नेहरूले पनि धार्मिक शिक्षाको अध्ययन गर्नुपर्ने देखिन्छ जसले गर्दा विभिन्न मत-मतान्तरबाट सही मतको छनौट गर्न सकिनेछ र, भौतिक सुखसंगै आध्यात्मिक सुखको पनि अनुभव गर्ने क्षमताको विकास हुनेछ । अहङ्कारी, अभिमानी, ईर्ष्यालु बन्न गएमा शिक्षा-को दुरुपयोग मात्र होइन आफैलाई गलत दिशातिर लग्नेछ ।

यसै कुरालाई ध्यानमा राखी धर्म र शिक्षा सन्तुलित रूपले अध्ययन गर्दै सही धर्म र शिक्षाको अनु-शीलन गर्दै जीवनलाई प्रयोगात्मक दिशातिर अगाडि बढाउँदै लगेमा धर्म र शिक्षाको नाउँमा भ्रम र जाल-मा फस्नुपर्ने देखिदैन । जब भ्रम र जालबाट मुक्त हुन्छ तब सही ज्ञान र सत्य कुराको आभास प्राप्त भई सुख शान्ति प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

यइता" मा सर्वप्रथम ४ दिसम्बर १९४९ का दिन २५ जना साधकहरू सम्मिलित गराई सतिपट्टान ध्यानशिविर संचालन शुभारम्भ गर्नुभएको थियो । उहाँ रंगून आउनु भई ध्यान शिविर शुरु गर्नुभएको केही वर्षपछि नै बर्मा भरिमा सतिपट्टान ध्यानकेन्द्रहरू स्थापना हुँदै गए । यो क्रम बर्मा मात्र होइन बर्मा नजदिक रहेको थेरवादी

राष्ट्र श्रीलङ्का र थाइलैण्डमा पनि स्थापना हुँदै गए ।

सन् १९७२ मा सतिपट्टान ध्यान भावनाका साधकहरू ७ लाखभन्दा भइसकेको थियो । एशियाको अतिरिक्त यूरोपका अधिकांश भुलुकहरूमा पनि उहाँको ध्यान पद्धतिको प्रचार हुँदै गएको थियो ।

मानव बुद्धिपनिगु गुण

बुद्धाचार्य शाक्य

नेपालया प्राचीन महायान, थेरवाद व बौद्ध आचार्यपिसं मानय् यानावयाचवंगु अलौकिक बुद्धिपि बरोचन, अक्षोभ्य, रत्नसम्भव, अभिताम्भ व अमोघसिद्धि बाहेक दक्क संसारं मानव बुद्धिपनिगु जन्मया विषय अनेक चर्चा परिचर्चा यानावयाचवंगु दु । नेपालया स्वयम्भू अलौकिक बुद्धया प्रतीक जुया थोतक नं धस्वानाहे चवंगु दु । स्वयम्भू पुराणकथं सत्ययुगय् वन्धुमतीं विपश्ची बुद्ध वयाः जातमाचवय् (जामाचवय्) तपस्या याःगु जुल । थुबलय् थौया स्वनिगल लखजायाः नागहृदयारूप कयाचवंगु खन । थ्वहे नागहृदय पलेस्वांया पु छपु पिनाबिल चेत्रगुल पुल्लिकुन्हु पिउगु उगु पलेस्वां पुं खुला लिपा अर्थात् आश्विन शुक्ल पुल्लिकुन्हु पलेस्वां ह्वयाः उकिया छोने ज्योतिरूप सहितगु पंचबुद्ध प्रकट जुयाः विपश्ची बुद्धयात दर्शन व्यूगु घयातःगु दु । स्वयम्भू पुराण बाहेक मेमेगु पुराणय् व वंशावलीइ नं स्वयम्भू उत्पत्तियागु खं यक्क चवयातःगु दु ।

मानव बुद्धिपनिगु विशेषताना हे स्वापू दुगु स्वयम्भू थें जाःगु महाचैत्ययागु अस्तित्व शूकनिसें महायान, थेरवाद व बौद्ध आचार्यपिसं आदिबुद्ध धकाः दकलय् ह्नापां दीपकरयात हे थाय् बिल धाःसा सिंहली लेखाङ्कणकथं दीपकर बुद्धया न्हावः तन्हंकर, मेघंकर व शरणंकरयात थाय् बियावयाचवन । स्वयम्भू पुराण व महायानया स्वापूकथं विपश्चीबुद्ध धुंकाः शिखीबुद्ध, विश्वम्भूबुद्ध, क्रकुच्छन्दबुद्ध, कनकमुनि, काश्यप व शाक्यमुनि (गौतम) बुद्धयात थाय् बियावयाचवंगु जुल ।

प्रानन्दभूमि

स्वयम्भू महाचैत्ययात सकसिनं अलौकिक बुद्धिपनिगु वासस्थान दुगु धकाः पूजाआजातक नं यायेगु यानावयाचवन ।

मानव बुद्धिपनिगु अस्तित्व व महिमायात दुवाला स्वयेबलय् बुद्धत्व प्राप्त याइपि मनुत हे खः । गुह्यतियागु नुगलय् राग, द्वेष, मोह, काम, क्रोध क्षय जुयाः निर्मल चित्त उत्पत्ति जुइ वहे बुद्ध जुइफु जन्मनिसें अत्यन्तक न्हाथेजाःगु मार छाय मजुइमा, धर्यं तनाः छुं नं क्लेशया भावना मतसे भिगु चित्त, भिगु खें व भिगु ज्या यानाः संसारयात सुमार्गय् यकेगु समान विचार दुहा व वहेकथं व्यवहार व आचरण यायेफुहा सुं नं दु धाःसा उहा बुद्ध जुइ योग्य जुइ । कुशल भावना व चिन्तया पाखें बांलाक स्वल धाःसा बुद्धत्व प्राप्त याइपि मनुत हे खः । बुद्धत्व प्राप्त याःहा मनुखं हानं हानं जन्म काये मालीमखु अर्थात् निर्वाण प्राप्तहा जुइ । गुह्यतिसं थुजोगु सत्कर्मयात थःगु जीवनय् शुद्धभावनां टचलेगु याइ व परिशुद्ध जुयाचवनी उहासिया निति बुद्धत्व प्राप्त यायेगु छुं थाकुगु खें मखु । तर मस्य् ममःपिन्त थ्व आकाश कुतुंबंगु ग्यनाचवनी । बुद्धधर्म नं थ्वहे धयावयाचवन— “प्रयत्न यात धाःसा थुगु जन्मय् मखुसा मेगु जन्मय् निर्वाण प्राप्त याये फइ ।

मानव बुद्धिपि गथे परिशुद्ध जूगु व जुइगु खः अथे हे बुद्धधर्म नं परिशुद्ध जुयाहे चवनी । काम, क्रोध, लोभ मोह व अघकारया नापं कुविद्या, कुसंस्कार व अघविश्वासया इवाकलय् ध्वबायेगु जक विचार याइ-

पिन्त बुद्धधर्मं थःगु निन्ति विपरीतगु धकाः तायेका-
चवनी । अथेहे अन्थाय, शोषण, अत्याचार व दमनया
भरय् म्वायेगु स्वइपिसं बुद्धधर्मयात मिखाया कुनहे
स्वये यइगु मखु । इमिसं थःत बुद्धधर्मय् अबलय् जक
पयाइ गबलय् इपिं शुद्धचित्तं जि नं मनू खः घइगु ज्ञान
कायेगु स्वइ । मिखां खनेमदुगु व ज्ञान जक खंकाः स्वये
फइगु बुद्धधर्मं जूगु कारणं बुद्धधर्मय् लीन जुइपिं मनूत
सुयागुं निन्ति द्रोही जुइमखु । न कि इमिसं सुयातं
स्यंकेगु हे स्वइ !

काम, क्रोध, लोभ, मोह व अहङ्कारय् दुने लाःपिं
मनूत व कुविद्या, कुसंस्कार, अन्धविश्वासया नापं कर-
पिन्त मस्यंके थः नये त्वने दइमखु धाईपिं मनूतय्गु निन्ति
बुद्ध व बुद्धधर्मं शूठ नं जुइ यः । गुह्यासिया दकलय् ह्यापां
चित्त परिशुद्ध जुइ उह्य सनं बुद्धधर्मं थुजोगु धकाः थुइका
व खंकाचवनी । गुह्यासिया हृदयलय् शुद्ध चेतना परिशुद्ध
धर्मया मिखा व पवित्र व्यवहार यायेगु भावना मडु
वयागु निन्ति बुद्ध, बुद्धधर्म व थुकिया दर्शन ज्याखपले
मडुगुहे तायेकाचवनी । धार्थे धायेगु खःसा बुद्धत्व
प्राप्त यायेगु अवसर सकसितं दु । तर थुकिया निन्ति
परिशुद्धगु भावना, गुण व धर्म मदय्कं मगाःगु जुल ।
चित्त, वाक्य व कार्य हे अशुद्ध जुल धाःसा वयागु निन्ति
बुद्धत्व प्राप्त यायेगु, निर्वाण प्राप्त यायेगु अथवा हानं
हानं जन्म कायेम्वाःलिगु ज्या पूर्वकेगु सम्भव हे मडु ।
शुद्धचित्त दुहासित वयागु चित्त स्वयाः पुण्य अवश्य
लाइगु जुइ ।

गुलि नं मनूखं बुद्धत्व प्राप्त यात इपिं दक्व छः
ग्यंपिं जुल । उकें बुद्धत्व प्राप्त याःपिं महामानवपिन्त
छः धकाः मानेयायेगु यात । दान, शील, क्षान्ति, वीर्य,
ध्यान, प्रज्ञा, उपाय, बल, प्रणिधि व ज्ञानं पारंगत जुयाः
प्यंगु सत्य बांलाक थूम्ह व न्यागु आर्यमार्गं पूर्वकूम्ह

जक बुद्ध जुइफइगु बौद्धधर्मया दकलय् तःधंगु विश्राम
जुल । थुजोगु गुणं पारंगतपिं बुद्धपिनिगु नामं इमिसं
व्यनावंगु लेंपुइ थः नं वनेकयेमा धकाः बुद्धधर्मया छुं नं
नियम पालना याये मफुसानं गुलि फु उलि चित्त निर्मल
यानाः बुद्धपिन्त गुरु धकाः भाःपियाः ध्यान यायेगुतक
नं बुद्धमार्गीपिसं यानावयाचवन ।

नित्त, वाक्य व काय शुद्धह्य, छुं नं प्रकारया
दोष मडुह्य, पछुतायेमाःगु ज्या छुं नं याइमखुह्य, सर्व-
गुण दुह्य, सुयागुं न्ह्याःने छ्यं व्वछुके म्वाःह्य, काम,
क्रोध, लोभ व मोह मडुह्य, अहङ्कार व घमण्ड मडुह्य,
सुयातं स्यंकेगु, व्वःथलेगु, दमन यायेगु स्यायेगु, पालेगु
व व्वःत्रियेगु भावना मडुम्ह, अहङ्कार व घमण्ड पूर्णरूपं
क्षय यायेधुंकूम्ह, संसारया दक्व सुख दुःख अन्तरआत्मां
म्हसिइकाः दक्व प्रकारया शंका व तर्कं मुक्त जूम्ह बुद्ध
पद प्राप्त यायेत गबलें ल्युने लाइमखु ।

योग व ध्यान यानाः लोकजनपित शान्ति व
स्मृद्धि बियेत न्ह्याबलें चिन्तन व मनन याइम्ह, अनान्ध
दुःखिपिन्त भवसागरया जंजालं मुक्त जुइगु ज्ञान बिया-
चवनीम्ह, साःगु व मसाःगुया छुं च्यूताः मतसे नयेगु व
त्वनेगुलिइ सन्तोष जुइम्ह, बांलाः, बांमलाः घइगुलिइ
भेद याइमखुम्ह, हिंसाय् गबलें मनं मवम्ह, सकसियागुं
हितया निन्ति न्ह्याबलें चित्त वनाचवम्ह, शान्ति, करुणा,
मैत्री, उपकार व सेवा हे थःगु जीवन भाःपियाचवनीम्ह
दक्व प्रकारया दोषं मुक्त जुयाचवनीम्ह, थःगु निन्ति छुं
मडुसानं न्ह्याबलें नुगः चकनाचवनीम्ह, दक्व प्रकारया
विकृतिपाखें तापाक चवनीम्ह, नयेगु, पुनेगु, त्वनेगु व
चवनेगु मडुसानं सन्तोषी जुयाचवनीम्ह सु दु वहे बुद्धपद-
या निन्ति न्ह्याःने लानाचवनी ।

शील, समाधि व प्रज्ञां युक्त जुयाः तेजस्वी
जूम्ह, सुयातनं दोषं मबिइम्ह व दुःखं मबिइम्ह, दण्ड-

यायेमाः म्हसित ज्ञान बियाः तरय् याइम्ह, शत्रु, मित्रया भेद मदुम्ह अले स्मृतिवान् जुयाः हे न्ह्याइपुगु वातावरणय च्वनाच्वनीम्ह, कुमार्ग्य लानाच्वंपिन्त सुमार्ग्य यंकीह्य, न्ह्याबलें स्वतन्त्र व तटस्थ जुयाच्वनीम्ह, अज्ञानिपिन्त ज्ञान बियाः शुद्ध याइम्ह, लोकया भ्रष्टा कयाः स्वानाच्वनीम्ह, सकसितं निर्वाणया लें वयनाच्वनीम्हं बुद्धत्व प्राप्त यायेत न्ह्याबलें योग्य जुयाच्वनी ।

सुयातनं नुगलय् स्याकेगु ज्या मयाइम्ह, स्याये-
माःगु ज्या मयाःह्य व सुयातं मयाकीम्ह, स्यायेगु व
पालेगु ज्या सुयातं याकी मखुम्ह, सुयागुं उपरय् नं
कुभावना तइमखुम्ह, विमुक्तिया रश चित्तं कयाच्वने
फुम्ह, प्रज्ञायात मतोतूसे वंराग्यभावयात ववातुका
च्वनीह्य, दु धकाः उपो नइमखुम्ह, घालाना च्वनेमाःसा
नं फुह्य, थःके दुगु इनाबिइम्ह, नये, त्वने, पुने व च्वनेया
निति सुयातं द्वेष, इर्ष्या व लोभ याइमखुम्ह, न्ह्याह्यसित
नं ज्ञानया मार्ग व पुण्यया ज्ञान बियाच्वनीह्य, अकुशल
विचार व दक्व प्रकारया क्लेशयात दमन यानाच्वनीह्य
व थुजोगु चेतना बियाच्वनीम्ह, न्ह्याबलें वित्त परिशुद्ध
यानाः च्वने छने, दने व चाहलेगु व ज्या यानाच्वनीह्य
बुद्ध जुइफुगु जुल ।

सुनां गुलि निम्दा यात उलिहे परिशुद्ध जुया-
च्वनीह्य, गुलि बांमलाक धाइ उलिहे बांलानाच्वनीह्य,
गुलिसिनं ह्यानाछवयेगु धकाः स्वइ उलिहे ज्योतिया
रश्मि पिञ्चयेकाच्वनीह्य, गुलि खाइसेच्वंगु धाइ उलिहे
सायाच्वनीह्य, गुलिसिनं बिष धाइ उलिहे अमृत बुया-
च्वनीह्य, गुलि पूगु धाइ उलिहे शीतल जुइह्य, गुलि
ख्वाउंगु धाइ उलिहे लसुयाच्वनीम्ह, गुलि असम्भव धाइ
उलिहे सम्भव जुयाच्वनीम्ह, परिशुद्धगु ज्ञान, धर्म व
पुण्ययात सत्कार यानाच्वनीम्ह सु दु वहे बुद्ध जुइ ।

थ्वहे कारणं बुद्धपिके ज्योतिया रश्मि पिञ्चयाच्वनीगु
जुल ।

बुद्ध, बुद्धत्व व बुद्धधर्मया खें न्ह्याक्व व ध्यावया
याःसानं भचा जक हे जुइ । बुद्धपिनिगु गुण व बुद्धधर्म-
या आचरणया कारण हे बुद्धधर्म मानव धर्म धकाः प्रकट
जुल । विश्वय् शान्ति, अहिंसा, मंत्री व करुणाया भाव-
नाया जननी जुयाः कल्पकल्पनिसें थौतक नं बुद्धधर्मयात
सनातन धकाः मानय् यानावयाच्वन । धम्मपदय् धया-
तःगु दु-

यस्स जितं ना' व गो मति
'जितम' सस नां याति कोचि लाके ।
एवं बुद्धम'नन्तगोचरं
उपदं केन पदेन नेस्सथ !

गुम्हसिनं त्याके धुंकूगु हाकनं बुइमखुत व बुके-
फंमखु, गुम्हसिनं विजय प्राप्त यायेधुंकूगु राग, द्वेष,
मोह हाकनं लिहां वइमखु । उजोगु अनन्तगोचर दुगु लं
मदुम्हसित गुगु लं यंकेत स्वया ? अथेहे हाकनं धम्मपदय्
हे धयातःगु दु- बुद्ध जन्म सुखकर दु, सद्धर्म वेशना
यायेगु सुखकर दु, संघ संगठित जुइगु सुखकर दु । नापं
एकता जुयाच्वंपिनिगु तपचर्या नं सुखकर दु ।

बुद्धपिनिगु जन्म शान्ति, अहिंसा, मंत्री व करुणा-
या समाज निर्माण यायेनिति हे जुइगु खः मानव बुद्ध-
पिनिगु गुणयात सत्कार यायेगु हे बुद्धया शरणय् वनेगु
खः । अथेहे बुद्धपिसं वयनावंगु मार्ग्य च्वनेगु व चर्या
यायेगु बुद्धधर्मया संघय् वनेगु खः । बुद्धधर्मया उन्नतिया
निति छपें व छधि जुइगु हे संघया शरणय् वनेगु खः ।
बुद्ध, धर्मवा संघया नापं मभिगु, मखुगु व मत्स्यःगु
गुगुन ज्या यात धाःसा अथे याइपिं बुद्ध, धर्म व संघ
द्रोही धकाः धायेमाःगु जुल ।

वास्तविकता व बुद्ध

— प्रा. गणेश माली

यत्न संसारयुक्त्वं प्रकाशयति सत्यं तु ।

१) प्रथमयुगं सत्यं ज्ञीसं प्रत्यक्षं अनुभवं यानां सत्यं खः । ज्ञीगुं न्याःने ज्ञयाच्चवंगुं वास्तविकं घटना वा यथार्थता खः । ज्ञीगुं इन्द्रियं प्रत्यक्षं अनुभवं याना-
वयाच्चनीगुं सत्यं खः । ज्ञी दक्वसिगुं न्याःने गुलि नं ज्ञयाच्चन उपि फुक्कं थ्व सत्ययुं दुध्याना-
च्चवंगुं यथार्थयुं सुनानं गलतं थ्वीकाच्चन वा वरयुं चरयुं यानाः धयाच्चन धाःसा दक्व थुकिइ दुमध्याः
यद्यपि गलतं थ्वीकूगुं वा वरयुं चरयुं यानुं नं छगुं वास्तविकं ज्वीफु ।

२) द्वितीययुगं सत्यं ज्ञीसं प्रत्यक्षं अनुभवं यानां नं व मयानां नं सत्यं खः गुगुकिं यथार्थतः थ्व विश्वयुं ज्ञयाच्चवंगुं खः । दक्व सत्यं ज्ञीगुं अनुभवं दुने वयेहेमाः धइगुं महु । वास्तवयुं गुलि ज्ञीगुं अनुभवयुं वइगुं खः व ला दक्व सत्यया छगुं नगण्यं अंशं ज्ञयाच्चनी । गथेकिं छगुं फुटबल म्याच् स्वया-
च्चनेबलयुं ज्ञीसं वहे जक घटना खनी छुकिइ ज्ञीगुं ध्यानं च्वनी, व बाहेक अन्यं कथंन घटनात अनु ज्ञयाच्चनी । गथेकिं परमाणुं दु थ्व ज्ञीसं स्युं, किन्तु परमाणुं वास्तवयुं गथे च्वंले धायेबलयुं थुकियागुं ज्ञीके अनुमानजक दु, गुगुं खये नं फु, मखये नं फु किन्तु ज्ञीसं मस्युसां यथार्थयुं उगुं परमाणुया छगुं बनीट ला अवश्यं नं वइ, गुगुकिं व परमाणुवारयुं वास्तविकं सत्यं खः । विश्वयुं अंत्यं ज्ञयाच्चवंगुं दक्व घटनाया यथार्थं सत्यं वा छुं वस्तुवारयुं यथार्थं सत्यं थुगुं सत्यं थुगुं सत्ययुं दुध्याः । थ्व द्वितीययुगं सत्यया छुं नगण्यं अंशया ज्ञीके अनुभवं दुसां दक्वया अनुभवं सम्भवं महु ।

३) तृतीययुगं सत्यं उगुं त्रिकालं (भूतं, वर्तमानं, भविष्यं) व्यापी विश्वव्यापी सत्यतः खः गुगुं विश्वयुं दयाच्चने धुंकूगुं, दयाच्चवंगुं व दयाच्चनीगुं सत्यं खः, विश्वया आदिनिसें अन्तं (यदि, आदि व अन्तं दु धइगुं खः सा) तकया दक्व सत्यं थुकी दुध्याः ।

वास्तवयुं द्वितीयं सत्यं, तृतीयं सत्यया छगुं नगण्यं अंशं व प्रथमयुगं सत्यं, द्वितीययुगं सत्यया छगुं नगण्यं अंशं खः ।

थुगुं तृतीययुगं सत्यं ज्ञीगुं अनुभवयुं दुध्यायेगुं सम्भवं महु किन्तु ज्ञीसं छह्यं सर्वव्यापी, सर्वदर्शी, सर्वज्ञं, त्रिकालव्यापी अजरामर व्यक्तिया परिकल्पना यायेफु सुनां धायेकिं थ्व दक्वं स्युं । विश्वया भूतकालनिसें वर्तमानयागुं व भविष्ययागुं नं यथार्थं ज्ञानदर्शनं सुयाके दु वहे परिकल्पितं व्यक्तित्वं सर्वव्यापी, त्रिकालदर्शी, सर्वज्ञं यथार्थज्ञातायात अज्ञं छगुं गुण अपो व्युसां ज्यु- व गुण खः वयागुं हे इच्छां दक्वं ज्ञयाच्चवंगुं खः । अर्थात् व व्यक्तित्वं हे सर्वशक्तिवान् विश्वया परिचालकं नं खः । थुजोह्यं व्यक्तियात हे 'ईश्वर' धकाः संज्ञा बियातःगुं जुल ।

वास्तविकतावादी भगवान् बुद्धं वास्तविकता-
यात स्वीकारं यानाविज्याःसां, ईश्वरयागुं परिकल्पना-
यात थःगुं दर्शनयुं स्थानं बियामद्विज्याः छायाःसां परिकल्पना धइगुं परिकल्पना हे जक खः वास्तविकता मखुं । शीलं व समाधिद्वारा चित्तयात निर्मलं व स्थिरं यानाः प्रज्ञाद्वारा वास्तविकतायात दर्शनं यानाः दुःखं विमुक्तं जुयेगुं मार्गं वसपोलं चायेकाविज्यात । वसपोल-
यागुं मार्गं सत्यया मार्गं खः थुकी वनाः विश्वयुं अन-
गिन्ती मनूतसें दुःखं विमुक्तं जुयेधुंकूगुं दु, व जुयानं च्वनीतिनि ।

लसकुस

- तबः, मर

स्वयम्भू...!
 ध्व मुक्तिक्षेत्र खः
 बौद्ध-यात्रुया ।
 थन लसकुस दु,
 प्राणी मात्रया ।
 छि भाःसां ज्यू
 जि वःसां ज्यू ।
 वय्कःपि भाःसां ज्यू
 छिकपि भाःसां ज्यू ।
 छिपि वःसां ज्यू
 इपि वःसां ज्यू ।
 खः ..., थन...
 सकसितं लसकुस दु ।
 थन...,
 छ, जि या भेद मदु,
 छिपि जिपिया भेद मदु,
 इपि थिपिया भेद मदु ।
 ध्व ला,
 निर्मल लः खः,
 छि त्वंसां ज्यू
 जि त्वंसां ज्यू... ।
 ध्व ला,
 स्वच्छ फय् खः
 छि सासः ह्लाःसां ज्यू
 जि सासः ह्लाःसां ज्यू ।
 ध्व ला,
 यचुगु जः खः
 छि स्वःसां ज्यू
 जि स्वःसां ज्यू ।
 मात्र...,
 थन छुं भेद दुसा-
 सत्य..., असत्यया,
 न्याय..., अन्यायया,
 पुण्य..., पापया

लोभ व त्यागया ।
 अकं विन्ति दु....
 थन दूषित यायेमते,
 थन् विषाक्त यायेमते,
 थन क्रियालुं पनेमते ।
 सहयात धायेबं
 षड्यन्त्रया माखापिखा शब्दाः
 दुःख बीमते थन ।
 सहयात धायेबं
 दुगु मू हायेकाः
 वलि बीगु स्वयेमते थन ॥
 सहयात धायेबं-
 थुसा छ्यंगुलिं भुंहा ध्वं श्रे
 धूर्तं तायेमते थन ॥
 सहया नं सीमा दु...
 मछिं छिकेया लागि
 सहया नं सीमा दु...
 मभिं भिकेया लागि
 सहया नं सीमा दु...
 बहुजन हितया लागि ॥
 सह..., निर्बलता या सौनता मखु...
 पत्याः सजूसा...
 विश्वया इतिहास प्वीकि-
 गनकि....
 लागा पूगु अन्यायया विरुद्ध
 लागा पूगु अत्याचारया विरुद्ध
 लागा पूगु षड्यन्त्रया विरुद्ध
 भिक्षुपिसं नं...
 छातिइ गोलि फयाः सडकम् वःगु ध्वदुइ
 जन्दुक पाछायेत वाध्य जूगु ध्वदुइ ।
 स्वयम्भू...
 ध्व मुक्तिक्षेत्र खः
 बौद्ध यात्रुया ।
 थन लसकुस दु...
 प्राणी मात्रया... ।

विधुर महाजातक (जुजुपिनिगु धर्म कनाबिज्या:गु)

- भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

विधुर महामन्त्री काय्मह्याय्पिनिगु खोयाह:गु
सः शान्त जुयावनेवं- 'भो प्रिय पुत्र-पुत्रिपि! छिमिसं अप-
शोच यानाः सन्ताप यानाचवनेमते । सकल त्रैभूमिक
संस्कारधर्मत नित्यंगु स्वभाव छुं छुं हे दुगु मखु ।
परिषदपि, ऐश्वर्य, धनसम्पत्ति आदि दवको व्यावकं
अन्तस विनाश जुयावनीगु स्वभाव दुगु वस्तुत खः ।
धातथे यथार्थंगु छिमित भवभोग सम्पत्ति वृद्धि जुयावया-
च्वंगु कारण उत्तमगु राज-वसति धर्मयात कनाथके
त्यना । जुजुया चाकरी वनाचवनेमाःपि व्यक्तिपिसं
पालन यायेमाःगु धर्म खः । स्थिरगु चित्त यानाः
न्यनाका ।' धकाः आज्ञा जुयाः भगवान् बुद्ध स्थिर
जुयाबिज्याःथे थः स्थिर जुयाः 'राजवसति' घइगु धर्म-
यात कनाबिज्यात ।

जि यःपि पुत्र-पुत्री व ज्ञाति बन्धु पासार्पि !
आपालं जुजुया सेवकत तलव नयाचवपि छिपि जुजुयागु
सुखसम्पत्ति पारितोषिक बकस कायेगु इच्छा यात
धाःसा छिमि बो जुयाचवनाह्य जि कनाथकेत्यनागु
'राजवसति' यात बांलाक न्यनाकयाः आचरण यायेगु
उद्योग कोशिश यायेगु स्व । भो पुत्रपि ! मालिक जुयाः
राष्ट्रयात शासन यानाचवपि जुजुपिनिगु प्रशंसा आघार
काये म्वाःपि जुजुया सेवक जुयाचवपि व्यक्तिपि प्यंगु
प्रकारयापि दयाचवन ।

(प्यंगु प्रकारयापि धइपि सु सु धाःसा-१. प्रज्ञा
गुण सोमदुपि व्यक्तिपि । २. उत्साह साहस महुपि
व्यक्तिपि । ३. अत्यन्त चलाक मजुपि व्यक्तिपि । ४.

स्मृति मदयाः लोमके यःपि अनुत्साहीपि मनूत खः ।
उकि जुजुया तलव नयाचवपिसं- १. प्रज्ञा बुद्धि दयेकेगु,
२. साहस यानाः निर्भिक ज्वीगु, ३. चलाक दक्ष ज्वीगु,
४. बांलाक स्मृति तथाः लुमंकातयेगु घइगु थुपि प्यंगु
गुणं संयुक्त जुयाचवने फयेकेमाः ।)

'भो प्रिय पुत्रपि ! मालिक देशयात शासन याना-
चवपि जुजुपिसं इमित सेवा यानाचवपि कर्मचारीतयत्
थः विश्वासी जुयाः ययेकाचवनेगु कारण स्वगु ।'

(व स्वंगु छु छु धाःसा- १. चरित्र भिनाः
शीलवान् ज्वीगु । २. प्रज्ञायुद्धि संयुक्त जुयाचवनेगु ।
३. थःगु चित्तय् छलकपट मदयेकाः सोझा जुयाः तप्यना
चवचवनेगु ।)

जुजुया अधिनय् चवनीपि व्यक्तिपिके चवय् धया-
वयागु स्वंगु गुण कारणं संयुक्त जुयाचवंगु मालिक जुया-
बिज्याःह्य जुजुं सियाबिज्याइगु बखतय् क्षीपाखे झुकय्
जुयाः प्रिय विश्वासी पात्र जुयाः गुप्तरगु विषयय् नापं
झीत कनाः सल्लाह काःबिज्याइ । छुं छगू राजकार्यस
सुप्रबन्ध यायेबलय् नं छिनय् यानाबिज्याइगु इन्साफस नं
तालाज्वी तथाः लेनेबलय् थें छखेपाखेजक झुके मजुसे
छन्दगति आदिस वनाः गलत तरीकां निसाफ छिनेयाना
बिज्याइमखु । थुगु प्रकारं गलत तरीकां अन्यायपूर्वक
निसाफ छिनय् मयासे तराजुया कांटा निखेरं घटकय्
मजुसे बिच्चे च्वचवनी थें निसाफ छिनय्यानाबोह्य जुयाः
जुजुयाथाय् सेवाटहल यानाचवने सयेकेमाः । जुजुपिनिगु
चाकरी यानाचवनेबलय् थःत आपालं लाभ सत्कार

जुयावयेफु । मालिक जुयाचवनाबिज्याःपि जुजुपिसं
 छं छगू अहं यानाबिज्याःगु ज्याय् व सकल जुजुपिसं
 अहंपहं याःगु ज्याय् चा, ह्नि, न्ह्यःने ल्युने धइगु
 विशेषता देमखु । विश्वासी रूपं ज्यायात सिद्ध यानाः
 तप्यंगुक्थं ज्या यानावयने फयेकेमाः । अज्याःपि मनूत
 हे जक जुजुयाथाय् ज्या यानाः च्वंचवने योग्य जू ।
 मालिक जुयाचवंपि जुजुपिसं थमं हे बिचाः यानाः
 छायापातःगु लं ज्यास- 'उगु लं वनाः ज्या याःहूं ।'
 धकाः जुजुं थमं हे प्रोत्साहित याःसां तबि वने योग्य
 मजू । थःगु बुद्धि हे भिगु मद्दं गु यानायकीपि मनूत हे
 जक जुजुपिनिगु सेवा याःवने योग्य जू ।

भो... प्रिय पुत्रपि ! कामगुण सुखयात जुजुया
 बराबर ज्वीक गबले हे अनुभव याये मज्यू । जुजुयासिनं
 कमसल ज्वीक ववय् चवनाः हे जक अनुभव यायेमाः ।
 जुजुं प्रयोग याःगु वसः बराबर ज्वीक, स्वांमाः, सुगन्ध,
 अट्टर आदि नं गबले हे समान ज्वीक प्रयोग यानाज्वी
 मज्यू । जुजुनाप बराबर ज्वीक सःवयेक खं ह्नायेगु
 गबलेसं याना ज्वीमते । जुजुं प्रयोग यानामबिज्याःगु वस्तु
 हे जक थमं प्रयोग याना ज्वी फयेकेमाः । अथे यानाचवने
 फुपिसं जक जुजुयागु सेवा याना ज्वीमाः । छाया अथे
 याना ज्वीमाःगु ? धाःसा जुजु धइपिसं थःगु नकल याना
 जूपिस्त नं शत्रुता यानाः तंचाये यः ।'

भो . प्रिय पुत्रपि ! जुजु, मन्त्रीगणपि, महा-
 रानीपि, सहेलिपिनाप प्रसन्नपूर्वकं खं ह्नानाः लहर याना-
 चवनाबिज्याइबलय्, महारानी व सहेलिपिनाप विश्वासी
 जुयाः इमिगु ख्वाः सोयाः, इपिनाप खं ह्नानाः मुसुमुसुं
 हिलेगु समेत याये मज्यू ।

१. अप्पो आडम्बर वराय् चायेगु मयायेगु अनुद्धतता
 खः ।

२. तिसां तिइगु आदिस चंचलता मज्वीगु अचपलता

खः ।

३. अबसर स्वयाः ज्या याये सयेकेगु निपकता खः ।

४. जुजुयागु तुति, ह्नाः, अङ्गप्रत्यङ्ग आदियात
 मस्वस्य थःगु चक्षु आदि इन्द्रिय रक्षा यानातयेगु
 संबतिन्द्रिय धइगु स्थिरगु हृदय-चित्तं संयुक्त
 जुयाचवनेमाः । थज्याःपि व्यक्तिपिसं हे जक जुजु-
 पिनिगु चाकरी च्वंचवनेमाः ।

भो . प्रिय पुत्रपि ! जुजुपिनिगु चाकरी- सेवा
 यानाचवनीपि पुरुषपिसं महारानीपि, सहेलिपिनाप
 ह्यिताः, स्थाःयानाः, हंसिठ्टा यानाचवने मज्यू । इपिनाप
 सं मडुगुथाय् एकांतय् खं ह्नानाचवनेगु याये मज्यू ।
 जुजुं छचलीगु थलबल आदि नं जुजुं मबीकं थमं थःगु
 प्रयोजनय् हये मज्यू । आपालं ताऊवीक यानाचवनेगु व
 थ्वंकायेक अय्लाः आदि नं तोनेगु बानि याये मज्यू ।
 जुजुं अभयदान बियातयाबिज्याःपि चला, दुगु, फा, शंगः
 पछि, खा इत्यादि नं स्थानाछवये मज्यू ! जुजु याना-
 बिज्याइगु कोठाय् च्वंगु खाता, कुसि, सिहासन, जुजुं
 गयाबिज्याइगु नांचा, रथ आदि नं जुजुं आज्ञा व्यर्थ
 च्वंक ढांचा यानाः गयाज्वी मज्यू । उकी वनाः पयतू
 ज्वीमज्यू । जुजुया सेवास च्वचनेबलय् जुजुयासिनं
 तसकं तापाः नं मज्वीक, तसकं सत्ती नं मज्वीक,
 साधारणं खं ल्हानाबिज्याइबलय् तायेदुथाय् न्ह्यःने
 चवनाः जुजुयागु सेवा चाकरी यानाचवने फयेकेमाः ।
 जुजु जि मचाबलय् संनिसंयाह्य पासा खः धकाः धेस-
 पेसं हेपय्यानाः ज्वीमज्यू । जुजु धइपि मिखाय् द्वाहां-
 वंगु धू थं प्रकृति स्वभावयात तोताः याकनं तंचाये यः ।
 जुजुं जितः आदर सम्मान तयाबिज्याः । जि बियागु
 अति बुद्धि उपदेशय् चवनाबिज्याः धकाः परिषदपिनि
 न्ह्यःने म्वाःमडुगु खं ह्नाःज्वी मज्यू । थथे यानाज्वी फुपि
 जक जुजुया सेवक जूवने योग्य जू । (कथहं) ●

उच्छङ्ग जातक

- स्व. मोतिलक्ष्मी उपासिका

खला कुलीन कुल्य जन्म जुइगु पूर्वजन्मया पुण्यं खः । तर कुलीन कुल्य जन्म कयाः कुल-या मर्यादा ततं थःत हे तंकाचवने मालेयः । ध्व आपाः यानाः मिसातयत् जुइगु खँ खः छाया घाःसा, भद्र महिलापि न्ह्याथासं वनेमज्यू, न्ह्यागुं यायेमज्यू, न्ह्यागुं धायेमज्यू, भद्र महिलापि भद्र रूपं वनेमाः, भद्र रूपं चवनेमाः, भद्र रूपं हे नँवाये नं माः अले न्ह्याःबंगु पलाः नं लिसालेमाल, पिहां वनेत्यंगु सः नं दुसालेमाल उकि भद्र महिलापि पिने पिलुइ थाकु ।

कुल घइगु थःथःगु कुल थःथःत बांहे लाइ तर आःयागु व्यावहारिक भाषं स्वयेवल्य तः-मिपि, सःस्यूपि कुलीन वा भद्र, मसः मस्यूपि, चीमिपि अकुलीन वा अभद्र जुइगु थें जुयाचवन तर सःस्यूपि, तःमिपिन्त सुनानं छुं घाये छाली मखु, अले भद्रपि भद्रतुं जुयाचवनी । चीमिपिन्त न्ह्याहासिनं न्ह्यागुं घाये छाः, न्ह्यागुं घाइ अले अमिगु लिसः नं त्वय्क हे वइ । उकि अपि अभद्रतुं जुइगु जुल ।

“सब्बे सत्ता आहारट्टितिका” प्राणीपि मनसें म्वाये फइमखु उकि मनूतसें थम्हं सःसःगु लजगाः यानाः जुयाचवन । आः थन वुंज्यायागु खँ नि ह्वाये गुकियात “उत्तम कृषि” धयातल । वुंज्या याइपिसं मिसा-मिजं धयामच्चं, निखलकं

जानाः ज्या यानाचवनी । अमि मिसातय् माःगु ज्याखँय् घाये मच्छाः, याये मच्छाः घइगु मडु उकि अमिसं थःगु बुद्धि पिज्वःगु खँ म्हुतुं पिकायेफु, मच्छाः, ग्याः घइगु मडु, उकि अपि थःगु बल बुद्धि चाःथे न्ह्याज्याः वनेफु । थःके मनय् दुने च्वंगु ज्ञानं बुद्धियात कुंका चवनेम्वाः । आः थन भीसं छह गांयाह्य कछियागु उत्साहपूर्ण ज्ञान बुद्धिया खँ उच्छङ्ग जातकं न्यने-

उच्छङ्गे देव ! भे पुत्ता... घइगु ध्व गाथा भगवान् बुद्धं जेतवनय् विहार यानाचवनाविज्याःवल्य छह गांयाह्य मिसायागु खँय् कना विज्याःगु खः ।

उगु वर्तमानकालय् कोशल राज्यया छगु गामय् जंगलया सिथसं च्वंगु वुंइ स्वहा मनूत वुंज्या यानाचवन । उगु हे इलय् खँत छथः खुयाः उगु हे जंगलं विस्युं वंगु जुयाचवन । खुइकाच्वपि मनूत खँत मामां अन वुंइ थ्यंकः वल । न्यंकं मालं नं गनं खँत मलूगुलि थुपि हे खँत जुइ । खुइ फक्त्र खुयाः मखुपहलं वुंज्या यानाचवन घकाः अपि स्वहासितं खँ घकाः ज्वनाः कोशल जुजुयाथाय् लःह्वाये यंकल । कोशल जुजुं अपि स्वम्हं कुनातल ।

छह मिसा कोशल जुजुया मूलुखाय् चवनाः ‘जितः वसः हि’, जितः वसः हि’, जि प्वचि

जुल, जि प्वचि जुल' धका: हाहां ख्वयाच्चन ।
 व ख्व:स: जुजुं ताया: वयात वस: वीके छ्वत,
 तर व मिसां व वस: मका: । वं घयाच्चन- 'आम
 वस: जित: मय:, जि वस: जि भा:त हति'
 घाघां ख्वया हे च्वन । थथे व मिसां वस: मका:
 घइगु खँ जुजुं सिया: व मिसा स:ता: न्यन-

'छाय् छं वस: मकया ?

व मिसां घाल- 'देव ! मिसातय् वस: भा:त
 हे ख: । भा:त मदयेका: दलंद्र: वंगु वस: पुंसां व
 मिसा प्वचिह्य थें हे च्वनी' घया: थ्व गाथा
 ह्लात-

नग्गा नदी अनोदिका नगं रट्ठं अराजिकं,
 इत्थीपि विघवा नग्गा यस्सापि दसभातरो ॥

ल: मदुगु खुसि प्वचि, जुजु मदुगु दे प्वचि,
 भिह्य हे दाजुकिजा द:सां भा:त मदुह्य मिसा
 प्वचि हे जुइ ।

अले जुजुं थ्व मिसायागु खँ न्यना: लय्ता-
 या: खँ धका: ज्वनाहयात:पि स्वम्हं न्ह्या:ने तया:
 न्यन- 'थुपि स्वह्य छं सु सु ला: ?' वं छह्यछह्य
 क्यना: घाल- 'थुह्य जि भा:त, थुह्य किजा, थुह्य
 जि काय्' ।

जुजुं घाल- 'अथे जूसा थुपि स्वह्यय् छन्त
 गुह्य य: घा, छह्य जक त्व:तावी ।' जुजुं स्वम्हं
 त्व:तेगु खँ मल्लासेलि व मिसां घाल- 'देव !
 जित: किजा पवने ।'

जुजुं न्यन- 'छाय् छं भा:त, काय् त्व:ता:
 किजा पवना ?'

व मिसां घाल- 'जि मांवी मन्त, उकि
 किजा दइगु असम्भव जुल । यदि जि म्वानाच्चन
 घा:सा मेह्य भा:त नं दयेके फु, मेह्य काय् नं
 बुइके फु । उकि हे देव ! जि किजा पवना ।'
 अथे वयागु तर्कपूर्ण सत्य खँ न्यना: जुजु खुसि
 जुया: अपि स्वम्हं त्व:ताविल ।

थ्व खँ सकस्यानं सिल । भिक्षुपिन्याय् नं
 थ्यन । छन्हु भिक्षुपिनि मुँज्याय् विहारय् मुना-
 च्वंथाय् वहे मिसायागु खँ जुयाच्चन । उथाय्
 लाक्क हे भगवान् बुद्ध दुहां विज्याना: 'भिक्षुपि!
 छिमि छु खँ ह्लानाच्चना ?' धका: न्यना-
 विज्यात । भिक्षुपिसं व मिसाया व्याकं खँ कन ।
 व खँ न्यना: वसपोल बुद्धं 'आ: जक मखु
 भिक्षुपि, ह्लापा नं' धका: अतीतया खँ
 कनाविज्यात ।

परापूर्वकालय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना-
 च्वंगु इलय् आ: थेंतुं- स्वह्य मनूत जंगलया
 सिथय् बुँज्या यानाच्चंगु जुयाच्चन । अपि स्वह्य-
 सितं खँ धका: हे आ: थेंतुं ज्वना: ब्रह्मदत्त जुजु-
 याथाय् ल:ल्हाये यंकल । व जुजुं नं अथे हे
 स्वह्यसितं कुनातल... आदि च्वय् थेंतुं व मिसां
 स्वम्हं पवनाच्चन, जुजुं 'छन्त थ्व स्वह्यय् य:ह्य
 छह्य जक वी' धका: उजं जुल । अले वं मेगु
 उपाय मखना: घाल- 'अथे जूसा जित: किजा
 पवने ।' अले जुजुं घाल- 'छ ल्यासेतिनि, छं
 भा:त यंकि कि काय् यंकि, छाय् छं किजा
 पवनाच्चना !' अले व मिसां थम्हं यायेफुगु,

यायेमफुगु तुलना यानाः थःगु मनया खँ थथे
गाथा ह्लानाः प्रकट यात ।

उच्छङ्गे देव ! मे पुत्तो पथे धावन्ति या पति
तच्च देसं न पस्सामि यतो सोदरिय मानये ॥

काय् ला जिगु मुलय् हे दु देव ! भाःत
लँय् वँवँ हे लुइके फु तर सहे किजा गुगुं देशं
नं लुइका ह्ये फइगु जि मखं ।

उक्त गाथानं बांलाक हे कनाच्चन- 'सहो-
दर' छगः प्वाःया तहकिजा, तहकेहेपि गुपि
मांबौपिनि इच्छा विना थम्हं दयेके फुपि मखु,
काय्, म्हाय्, भाःत घइपि थःगु इच्छां दयेके
फुपि खः- थ्व भावपूर्णं यथार्थं खँ, न्यायपूर्णं
नं खः, गुगु सत्य खँयात गुगुं देशया विद्वान्पिसं
गुगुं कालय् नं अयुक्त, अत्युक्ति घाये फइमखु ।
छाय् घाःसा- उलिमछि ह्लापायागु जातक बाखं-
या घटनात्मक खँयात आः भीसं मखु, मत्वः
घाये मफु ।

छह्म गांयाह्म मिसां थःगु मनय् बुद्धि वाये-
काः गथे खः अथे म्हुतुं नं पिकाल- दुर्लभगुयात
सुलभ याये हे मफइगु व थम्हं यानां याये फइगु-
यात थपाय् च्वतं सुलभ घइगु क्यन तर शहर-
यापि भद्र महिलापिसं थथे घाये फइमखु छाय्-
घाःसा अमित लज्या व भयरूपी खिपतं कथुइ
न्याक्क चिनातःगु दु । अमिसं थुकथं नवात
घाःसा ला थ्व खँ ताःपि मिसातसें ला ब्वःहे वी,
मिजंतसें म्हुतुं न्वमवाःसां मनं मनं व मिसायात
मखुकथं लनाच्चनी । उकिं कुलीनता, भद्रता,
स्वच्छन्द आत्मविकासया पंगलः नं जूवनेयः ।

ब्रह्मदत्त जुजु साधारणह्म मनू मखु । व जुजुं
व मिसायागु भावपूर्णं सत्य खँ न्यनाः खुसि
जुयाः खँ धकाः कुनातःपि स्वम्हं त्वःताविल ।

(चिनाखँ)

बुद्धया अन्तर्द्वन्द

- प्रकाश तुलाधर

मनया उतार चढाव छभाः
अन्तर्द्वन्दया गथःमथः
लाभया प्रतिफल इनेगु गथे
थुइकी सुनां थथे अथे ।

अनेक पारख व जत्न
प्राप्त लिपा थ्व अमूल्य रत्न
इने जिं सुयात मन दुने द्वन्द
थुइकी सुनां त्वःताः घमण्ड ।

सम्पन्न समाज रसरंग पुखुलिइ
विपन्न विचरा भ्वाथः सुकुलिइ
ई-व्यः थ्व विकट परिस्थिति
थुइकी सुनां थौं यथास्थिति

लुइके धुंगु सत्य थ्व स्वभाव
फइला याये हानं प्रादुर्भाव
थौंतकया जिगु सत्य बचंयात
तः वने साक्षि गन गन सुयात ?

व मिसा अपि स्वम्हं ब्वनाः छेय् वन ।

'भिक्षुपि ! आःजक मखु, अबलय् नं'
धकाः आज्ञा जुयाबिज्यासें 'अपि स्वम्हं थुपि हे
स्वम्हं खः । व मिसा नं थ्व मिसा हे खः । ब्रह्म-
दत्त जुजु जिहे खः' धकाः जातकयागु खँ स्वानाः
धर्मदेशना यानाविज्यात ।

नेपाल ऋतुपौ, वं ३९, थ्यंल्याः ५५, ने.सं. १११० पाखें

वीरगंज

जातिविधि

(नेपालीभाषा)

विनयको व्याख्या

२०५३ माघ १०, काठमाडौं—

प्रत्येक महिनामा हुँदै आएको बुद्धपूजा कार्यक्रम अन्तर्गत यहाँको ध्यानन्दकुटी विहारमा भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरसमक्ष शीलप्रार्थना र बुद्धपूजा सम्पन्न भयो । सोबेला धर्मदेशना गर्दै श्रामणेर प्रज्ञारत्नले संसार अनित्य रहेकोले जीवनकालमा नै कुशल र पुण्यकर्म गरी बन्धुबान्धव र परिवारमा कर्तव्यनिष्ठ भई जीवन सार्थक बनाउनुपर्ने कुरालाई अगाडि सारेर गृहीविनयको व्याख्या गर्नुभयो । पुण्यानुमोदनसहित समाप्त भएको सो कार्यक्रममा त्यहाँको दायकतभावाट भिक्षु, अनगारिका तथा उपासक उपासिकाहरूमा भोजन प्रदान गरिएको थियो ।

स्वयम्भू महाचैत्यमा पूजा

२०५३ माघ १२, काठमाडौं—

श्री ५ महाराजाधिराजको गद्दीप्रारोहण रजत-महोत्सवको उपलक्ष्यमा धर्मोदय सभाको आयोजनामा यहाँको स्वयम्भूचैत्यमा भएको विशेष पूजा कार्यक्रम युवा खेलकूद तथा संस्कृति मन्त्री बलबहादुर केसीले विविध जाति र संस्कृति भएको नेपाल अधिराज्यको एकताको प्रतीक रहेको राजसंस्था र राजाप्रति श्रद्धा र आस्था प्रकट गरी विशेष आयोजना गरिएको कुरा नेपाली परम्परागत धर्म रहेको कुरा बताउनुभयो । सो बेला मन्तव्य प्रकट गर्दै सभाका वरिष्ठ उपाध्यक्ष लोकदर्शन

वज्राचार्यले यसप्रकारको विशिष्ट पूजा आजको परि-
प्रेक्षमा सर्वप्रथम भएको कुरा बताउनुभयो । सभाका
सचिव बुद्धरत्न वज्राचार्यले उक्त पूजाका लागि सहयोग
पुन्याउने वज्राचार्य संरक्षण गुठी, करुणामय पूजा
खलः सहित उपस्थित महानुभावहरूमा धन्यवाद ज्ञापन
गरिएको सो बेला पं. बद्रीरत्न वज्राचार्यले स्वयम्भू
ज्योतिरूपको उत्पत्तिबारेमा संक्षिप्त जानकारी प्रस्तुत
गर्नुभएको थियो ।

सहयोगको रकम सदुपयोगको लागि आव्हान

२००३ माघ ३, काठमाडौं—

यहाँको बलम्बूस्थित प्रणिधिपूर्ण महाविहारमा
संचालित बौद्ध परियत्ति शिक्षा र बौद्धविहारको समुन्नति-
का लागि २०५२ माघ २ गतेका दिन एकजना जापानी
दाताले खामबन्दी रूपमा त्यहाँका अनगारिकाहरूको
हातमा दिएको रकम पाटननिवासी सिद्धिबहादुर शाक्य-
ले लगी आवश्यक कार्यमा खर्च नगरेको र रकमको
परिमाण पनि नखुलाउँदा त्यहाँका अनगारिकाहरूले
शेरवाद बौद्धदायक केन्द्रीय परिषद्लाई जानकारी गराई
यो रकम बिहार र परियत्ति शिक्षामा खर्च गराइयोस्
भनी अनुरोध गरेको छ । सोही अनुरोध अनुसार परि-
षद्ले निजसँग सम्पर्क राखी सभामा उपस्थित गराइ-
एको बेला सो रकम १८०००१— डलर रहेको जानकारी
गराइएको छ । सो रकम सदुपयोगको लागि भोही
सभाले निज सिद्धिबहादुर शाक्यको संयोजकत्वमा विहार-

का कोषाध्यक्ष तारावीर महर्जन र परियत्तिकी शिक्षिका अनगारिका सुजातासमेतको समिति गठन गरी सो रकम बैंकमा दाखिला गर्ने प्रस्ताव पारित भएकोमा सिद्धिबहादुरले सो रकम बैंकमा दाखिला नगरी गठित समिति नै भंग गर्दा निजको विरुद्ध सम्बन्धित कार्यालयमा जाहेरी निवेदन दर्ता गरिएको छ ।

बौद्ध विद्यालयको लागि प्राप्त रकम दुरुपयोग हुँदा दाता एवं सम्पूर्ण जनमानसमा नकारात्मक प्रभाव पर्ने भएको कुरा मनन गरी बेलंमा सजग भई बदनियत-प्रति हतोत्साहित गर्न ठोस कार्यवाहीमा साथदिई बौद्ध विद्यालयको स्थापनाका लागि सहयोग गर्न समस्त बौद्धहरूमा आह्वान गरिएको छ ।

शनिवासरीय प्रवचन

२०५३ पौष १८, ललितपुर-

यहाँको युवक बौद्ध मण्डलद्वारा प्रत्येक शनिवार राह्वं आएको प्रवचन कार्यक्रममा 'थेरवादको वर्तमान स्थिति, नेपालमा बुद्धधर्म, वज्रयान, संघ संस्थामा युवाहरूको भूमिका, करुणा, बुद्धधर्ममा देखापरेका विकृति विषयमा क्रमशः बौद्धविद्वान्हरू भिक्षु शाक्यपुत्र, इतिहासविद् भुवनलाल प्रधान, फणोन्द्ररत्न वज्राचार्य, चक्रमेहर वज्राचार्य, आशारत्न शाक्य र सुवर्ण शाक्य-बाट प्रवचन गर्नुभएको थियो । श्रोतावर्ग समक्ष प्राप्तसमा छलफल समेत भएको सो कार्यक्रमहरूमा संस्थापक अध्यक्ष पवित्रबहादुर वज्राचार्य, अध्यक्ष सुचित्रमान शाक्य र उपाध्यक्ष सानुराजा शाक्यद्वारा सभापतित्व गर्नुभएको थियो भने राजेश शाक्य, सानुभई शाक्य र सुरेन्द्र शाक्यबाट कार्यक्रम संचालन भएको थियो ।

उक्त मण्डलको गतिविधि अनुसार स्वास्थ्य उप-समितिको आयोजनामा रक्तदान कार्यक्रम एवं निःशुल्क स्वास्थ्य क्लिनिकको संचालन भएको छ भने सांस्कृतिक

उपसमितिद्वारा बौद्ध भजन प्रस्तुत गरी ताइवानका ३० जना यात्रु भएको टोलीलाई स्वागत गरिएको थियो ।

गुणानुस्मरण

२०५३ माघ ५, भक्तपुर-

बुद्धधर्ममा समर्पित एवं नगदेश बुद्ध विहारको लागि जग्गा प्रदान गर्ने उपासक ८७ वर्षीय, कसंकुमारको निधन भएकोमा यहाँको नगदेश बौद्ध समूहले बुद्ध-पूजा सहित एक शोकसभाको आयोजना गरी दिवंगतको गुणानुस्मरण गरी सद्गतिको कामना एवं शोकसंतप्त परिवारमा हादिक समवेदना व्यक्त गरेको छ ।

समाजसेवी बौद्ध महानुभावलाई सम्मान

२०५३ कार्तिक १७, भोरङ्ग-

१९९७ मा प्रवेश गरेको नेपालसम्बन्धको उपलक्ष्यमा श्री पुचःद्वारा आयोजित समारोहमा नेपाली समाजमा धार्मिक, सामाजिक, शैक्षिक जगत्मा विशेष योगदान गर्नुहुने समाजसेवी बौद्ध लालधन शाक्यलाई पुचःका अध्यक्ष सुदर्शनबहादुर श्रेष्ठद्वारा फेटा गुटाई सम्मान प्रकट गरियो । बौद्ध पत्रिकाहरू धर्मदूत, धर्मोदय, आनन्दभूमि र धर्मकीर्तिको लागि सहयोग पुःयाउनुहुने वहाँ शाक्यले आफ्नो सेवामा प्रति मूल्याङ्कन भई आफू सम्मानित गरिएकोमा श्री पुचःप्रति आभार व्यक्त गर्नुभयो ।

धवलचैत्य सहित महासुखवाःमाजुको जीर्णोद्धार

२०५३ फागुण ६, काठमाडौं ।

नेपाली बौद्ध परम्परामा पूज्य यहाँका साँखु-स्थित वज्रयोगिनी ह्यासुखवाःमाजु र धवलचैत्यको ५३ वर्षपछि जीर्णोद्धार एवं पुनःनिर्माण नेपाली बौद्ध परम्परागत पद्धतिअनुसार भएको छ ।

क्षमापूजा, पुरश्चरण, जीवन्त्यासउद्धृत, गो-
संचालन, रंगउद्धरण, रंगाधिवासन, निर्माण, यन्त्रस्थापना,
समसानयोग, बीजाधिष्ठान, गुरुपूजा, नृत्येश्वर साधन,
मूलसिद्धि, मण्डलप्रवेश, पदसाधन, अभ्यन्तरप्रवेश,
नीमी, जीवन्त्यास स्थापना दृष्टिदान, मण्डललेखन,
पूर्वाङ्ग अग्निस्थापन, अहोरात्र महापूजाविधि, दशकर्मदि
प्रतिष्ठा, कुमारीसाधनपूजा, रजप्रवाह, लोकोत्तर
विसर्जन आदि कार्यक्रम रहेको सो पूजामा साँखूका चक्रे-
श्वर कुलरत्न वज्राचार्य, निर्देशक तथा उपाध्यायमा पं.
बद्रीरत्न वज्राचार्य, कर्माचार्यमा ज्ञानीराजा वज्राचार्य
पश्चिमाचार्यमा पूर्णहर्ष वज्राचार्य, उत्तराचार्यमा
तिलकमानन्द, पूर्वाचार्यमा कवीर, दक्षिणाचार्यमा आनन्द
भद्र वज्राचार्य रहनुभएको छ भने गीताचार्यमा सत्व-
तारावज्र वज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न, यज्ञसानपति, हीरा-
रत्न, जुजुकाजी (काठमाडौंका) वज्राचार्य आदि तथा
पंचताल बाजामा राजु वज्राचार्य आदि संलग्न रहनु-
भएको छ ।

लोकदर्शन वज्राचार्य, हिरण्यवज्र वज्राचार्य र
कीर्तिबहादुर शाक्य, यजनान रहनुभएको उक्त जीर्णोद्धार
कार्यका लागि श्री ५ को सरकारबाट आधिक एवं
भौतिक सहयोग प्राप्त भएको थियो भने १४औं प्रवतारी
लक्ष्मागुरु स्यामापा रिम्पोछे र काठमाडौंका ईश्वरमान
ताम्राकार तथा अन्य थुप्रै भक्तजनहरूबाट सुवर्णलेपन-
को लागि आवश्यक सुन प्राप्त भएको थियो ।

धर्मरत्न शाक्य र कीर्तिबहादुर शाक्यद्वारा पुनः
निर्माणमा संलग्न भएको त्यस जीर्णोद्धार कार्यमा साँखू-
का सबै वज्राचार्य परिवार तथा काठमाडौं ललितपुर,
भक्तपुर, मध्यपुरका वज्राचार्यहरूद्वारा सहयोग गरिएको
उक्त पुनःनिर्माण तथा जीर्णोद्धार पूजाबाट राजा, प्रजा
सबैको सुख समृद्धिको कामना गरिएको थियो ।

आनन्दभूमि

जोगहर्ष वज्राचार्यको अध्यक्षताका उपाध्यक्ष,
सचिव र कोषाध्यक्ष क्रमशः कवीर वज्राचार्य, लोकेन्द्र
वज्राचार्य तथा सदस्यहरू आनन्दभद्र र तिलकमान
सहितको सुधार समिति रहेको सोबेला जीर्णोद्धार कार्यका
निर्देशक तथा उपाध्याय पं. बद्रीरत्न वज्राचार्यलाई
सुधार समितिको तर्फबाट लोकदर्शन वज्राचार्यद्वारा
कदरस्वरूप अभिनन्दन-पत्र तथा धर्मरत्न शाक्य र
कीर्तिबहादुर शाक्यलाई दोसला र प्रशंसा-पत्र प्रदान
गरिएको थियो । सो कार्यमा श्री ५ महाराजाधिराज
सरकारको राजप्रतिनिधिस्वरूप श्री ५ को खड्ग
ल्याइएको थियो ।

(नेपालभाषा)

अस्थायी प्रवृज्या जुल

१११७ पोहेलाख ३, यं-

थनया आनन्दकुटी विहारय भिक्षु कुमार काश्यप
महास्थविरया उपाध्यायत्वय् थनया भुइख्यलय् च्वंहा
अमिता साहोया काय् अनुजयात 'कुमारजीव' या नामं
अस्थायी प्रवृज्यात्व बिल । उगु इलय् साही परिवारपाखें
आनन्दकुटीया भिक्षुपि व थः परिवारपित भोजन नं
प्रदान जूगु खः ।

रत्नवतसिर्पा: लःल्हात

१११७ पोहेलागा २, यं-

ज्ञानमाला भजनखलः स्वयम्भूया ग्वसालय् स्व-
क्वःगु ज्ञानमाला रत्नवतसिर्पा: अध्यक्ष शान्तरत्न शाक्य-
या सभापतित्वय् जूगु सभास भिक्षु सुदर्शन महास्थविर,
ज्ञानमालासभा महाचैत्यविहार तानसेन, पाल्पा व आनन्द
शाक्य जनबाहाःयात लःल्लान । खलःया पुलाम्ह नायः
दिवंगत रत्नबहादुर तण्डुकारं छगू लाख दां अक्षयकोषय्
स्वनाथकूगुया व्याजं न्ह्यानाच्वंगु थुगु सिर्पा: देछाय्
उपाध्यक्ष दिलहर्ष तुलाघरपाखें लसकुसन्वचु व कोषाध्यक्ष

शान्तकुमार चित्रकारपाखें सुभाय् देछाःगु खः । थुंयलया
सभा सचिव किरणकुमार जोशीपाखें न्ह्याःगु खः ।

गोष्ठी वज्रचाल

१११७ पोह्लेश्व ७, यल-

लोटस रिसचं सेन्टरया ग्वसालय् डा. वज्रराज
शाक्यया सभापतित्वय् थनया अक्षेश्वर महाविहारय्
“नेवाः बौद्ध संस्कृतिइ गृठी” विषयय् जूगु गोष्ठी वज्र-
चाल । नेवाःया नेवाः समाजय् दैचबंगु गुथिया विषयय्
अध्ययन अनुसन्धान न्ह्याज्याकेगु उद्देश्यं जूगु उगु गोष्ठीइ
फणीन्द्ररत्न वज्राचार्यपाखें प्रस्तुत जूगु ज्यापौस डेबिड
गेल्लर व तीर्थमान शाक्यपिनिपाखें टिप्पणी जूगु खः ।
सेन्टरया व्यवस्थापक पूर्णबहादुर शाक्यपाखें लसकुस
न्वचु ब्यूगु उगु इलय् सहभागीपिनिपाखें दिनेशराज
पत्त, भुवनलाल प्रधान, वज्रानन्द वज्राचार्य, यज्ञमान
वज्राचार्य, लोकबहादुर शाक्य, छत्रराज शाक्य, सत्य-
मोहन जोशी, धर्मरत्न शाक्य ‘त्रिशूली’, आशारत्न
शाक्य, मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य, राजा शाक्य, महीश्वर-

राज वज्राचार्य व चन्द्रमान वज्राचार्यपिसं थःथःगु
बिबाः प्वंकाबूगु खः । कोषाध्यक्ष किरणनरसिंह शाक्य-
पाखें सुभाय् देछाःगु उगु गोष्ठीइ यँ, यल, खप, तान-
सेन व थिमियाखें ५८ ह्य सहभागीपिं दुगु खः ।

रजतजयन्ती रूप्य कासा न्ह्याइगु

१११७ पोह्लेश्व ६, यल-

देंयदेंसं बुद्धजयन्तीया लसताय् न्ह्याकावयाच्वंगु
बौद्ध न्ह्यासः लिसः कासाथुगुसी रजतजयन्तीया रूप्य
हःखाया युवा पुस्तकालयया ग्वसालय् न्ह्यायेत्यंगु दु ।
उगु कासाया लागी ब्वनेकथंया सफूमध्यय् भिक्षु अमृता-
नन्दया संज्ञित जीवनी, भिक्षु बुद्धघोषया बौद्ध शिशु-
बोध, भिक्षु सुदर्शनया लुम्बिनीया किचलय्, धर्मरत्न
शाक्य ‘त्रिशूली’या बौद्धदर्शनया विकास व रत्नसुन्दर
शाक्यया “बौद्ध जगत्का स्मरणीय व्यक्तिकरू, भाग २”
तइव्युगु दु । ब्वतिकायेत स्वापु तयेगु थाय् युवा पुस्त-
कालय् हःखा व हेराकाजी सुजिकाः कुतिवाहाः न्ह्यथना-
तःगु दु ।

सुभाय्

आनन्दभूमिया पुलांहा आजीवन ग्राहक साहिला वज्राचार्य, (वहया ज्यासः)
१७/२३ गाःवाहाल, यल, फोन ५-३३९०२ पाखें दां ३००१- (स्वसः) तका
आनन्दभूमियात देछायेगु वचं प्राप्त जूगुलि दुनुगलंसिसें सुभाय् देछाया ।
युगु ग्वाहालि चूलाकेगु ज्या यल, नागबहाःया हेराकाजी सुजिका-पाखें जूगुलि बसपोलयात नं सुभाय् ।

आनन्दभूमि परिवार

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू, यँ

सुभाय् !

दं २४ ल्याः ९, ने.सं. १११७ (२०५३) पौषपूर्णिमा, बु.सं. २५४०,
इ.सं. १९९७ जनवरीया ल्याःया आनन्दभूमिया लागी तूगु ब्याक्क खर्च ९४२६।-
तका ग्वहालिकथं डा. केशरीलक्ष्मीं थः तःमां दिवंगत मोतिलक्ष्मी उपासिकाया
नामं लःल्हानाघूगुली वय्कःयापाखें हानं हानं थज्याःगु पुण्यया ज्याय् ग्वहालि
यानादिइ फयेमा धकाः कामना यासे सुभाय् देछाया। लिसें बौद्ध उपासिका
दिवंगत विदुषी मोतिलक्ष्मीया सुगति कामना यासे बिचाः हायेका।

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू
फोन २७१४२०, पौचां ३००७

आनन्दभूमि
नेपाःया न्हापांगु बौद्ध लय्पौ

अनिच्चावत संखारा उप्पाद वयधम्मिनो,
उप्पज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेसं उपसमो सुखो।

जिति पूज्य अबुजु तेजरत्न वज्राचार्य थुगु अनित्य संसार
त्वःताः दिवंगत जुयाबिज्याःगु लत्या क्यंगु पुण्यतिथिस मैत्री व
करुणाभावं वसपोलया निर्वाण कामना याना।

जन्मः ने.सं. १०३५ थिलाश्व दशमी © दिवंगतः १११७ थिलापुन्हि

थाय्बाय्ः यशोधरा महाविहार, बुबहाल, यल

निर्वाण कामना यानापिंः

१. त्रिरत्न वज्राचार्य/मय्जु धनदेवी वज्राचार्य
२. पूर्णरत्न वज्राचार्य/मय्जु सरस्वती वज्राचार्य, मागरिट वज्राचार्य

छय्पिं

१. मय्जु लक्ष्मी वज्राचार्य, २. वसुन्धरा, ३. शारदा, ४. सुनीता, ५. सुमिता
६. सविता, ७. संगीता वज्राचार्य, ८. मणिरत्न वज्राचार्य,
९. सूर्यचन्द्ररत्न व १०. करुणारत्न वज्राचार्य

स्व. तेजरत्न वज्राचार्य

अमृत बौद्ध धर्म स्कूलको पुरस्कार वितरण समारोहमा बोल्नु हुँदै
मैत्री शिशु विद्यालयका प्रधानाध्यापक नुच्छेबहादुर वज्राचार्य

दिवंगत आचार्य भिक्षु डा. अमृतानन्द महास्थविरद्वारा लिखित

बुद्ध शासनको संक्षिप्त इतिहास

तथा

चारवटा भाषा पाली, नेपालभाषा, नेपाली तथा अंग्रेजी एवं तीन प्रकारको लिपि प्रचलित नेपाललिपि,
देवनागरी तथा अंग्रेजीमा लिपिबद्ध भई प्रकाशित हुन लागेको

धम्मपद

बिक्रीको लागि छिट्टै नै बजारमा आउँदैछ। साथै

The Story of the Buddha (Book Two) र "नेपाली बौद्धहरू बिउँभ"

पुस्तक पनि प्रकाशित भई बजारमा उपलब्ध गराइएका छन्।

सम्पर्क:

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू। फोन २७१४२० पो.बं.नं. ३००७

बेकरीका उत्कृष्ट एवं गुणस्तरीय उत्पादनहरूको लागि सधैं होम बेकरीलाई सम्झनुहोस्।
हामी स्कूल र होष्टलको अर्डर पनि लिन्छौं।

हाम्रा विशिष्ट उत्पादनहरू: होम स्पेशल केक, बर्थडे केक र अन्य उत्पादनहरू

होम बेकरी परिवार

कुपण्डोल, ल.पु. फोन ५२३२१६, ५२८६९१